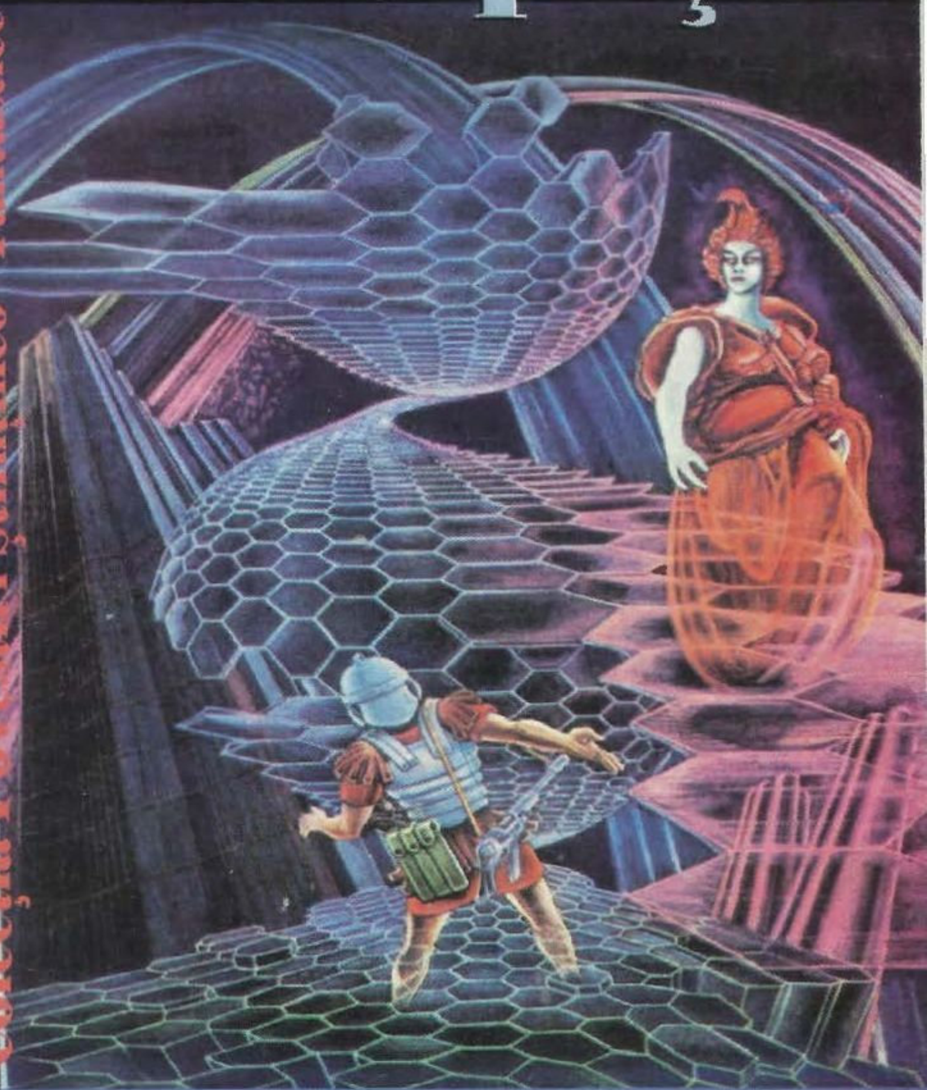

50 de ani de la apariția primului număr 1955-2005

anticipația

Colecția Povestiri Științifico-Fantastice

Premiul Convenției Europene de SF

572

SUMAR

CASETA REDACŢIEI

CPSF ANTICIPAŢIA - colecţia de povestiri SF
www. anticipatia.kogaion.net

Revistă editată de: Fundaţia SocRaTeE, preşedinte Alexandru MIRONOV
Asociaţia Tinerilor Jurnalişti şi Protecţia Mediului Dolj

Redactor-Şef: Aurel Cărăşel (aurel_carasel@yahoo.com)
Redactori: Dodo Niţă, Arthur Codrescu, Viorel Pîrligras, Marius Ghergu, Ion Ilie Iosif, Dan Mihăilescu, Sorin Repanovici
Grafica interior: Marius Ghergu, Marina Nicolaev, Olimp Vărăşteanu, Viorel Pîrligras
Grafica coperta 1 şi 2: Dan Mihăilescu
Tehnoredactare: Mihaela Lazăr
Machetare coperte: Octavian Mitrică

Adresa redacţiei: Str. Anton Cehov nr. 8, cod 011998, sector 1 Bucureşti
Telefon: 021-22 230 48 / 021-23 132 24 / 021 - 22 276 36
Fax: 021 - 22 276 36

ISSN 1220-8620

de *Aurel CĂRĂŞEL*

ROBOŢII DE LÂNGĂ NOI

Poate că vă întrebaţi, stimaţi cititori, de ce un număr de revistă dedicat roboţilor. Pentru că nu doresc ca această explicaţie să ocupe prea mult spaţiu tipografic, mă mulţumesc să spun doar atât: pentru că există. Da, da, roboţii există mai mult ca niciodată în viaţa noastră şi, vrînd-nevrînd, trebuie să le acordăm o parte din preţiosul nostru timp cotidian.

Şi nu mă gândesc neapărat la roboţii industriali, care construiesc automobile pe bandă-rulantă şi nici la cei ştiinţifici, care coboară în locul nostru în abisurile oceanului sau vizitează alte planete, ducînd insemnul civilizaţiei noastre acolo. Vorbesc, în primul rând, despre roboţii casnici, cei pe care ne-am obişnuit de vreo două decenii încoace să-i punem să facă treaba în locul nostru - începînd cu aspiratorul şi terminînd cu cuptorul cu microunde. Deşi nu au o înfăţişare antropomorfă, fac atât de mult parte din viaţa de zi cu zi, încât nici măcar nu avem curajul să ne imaginăm cum ar arăta căminul fără ei. Asta ca să nu mai vorbim despre roboţii-animale sau roboţii-insecte, care tind din ce în ce mai mult să ia locul animalelor de companie.

Cum vor arăta roboţii de mâine, existenţele artificiale inteligente, şi ce vor face pentru noi, stăpânii lor, care pot dispune de ei ca de nişte sclavi, doar pentru că au bani să-i cumpere de la magazin? Greu de spus, în clipa asta. Prognozele pe termen lung (de câteva decenii) indică prezenţa roboţilor antropomorfi peste tot. Şi nu numai a acelor antropomorfi. Despre asta, scriitorii de SF avertizează de peste un secol, de pe vremea când automate în întregime mecanice jucau şah, uimind mapamondul. Unul dintre părinţii acestei teme literare, scriitorul francez Villiers de l'Isle Adam, sublinia într-o scrisoare adresată fraţilor Goncourt: "Dacă *vitoarea Evă* pare numai o simplă ficţiune în clipa când însemnez aceste rânduri către domniile-voastre, ideea de a construi mecanisme care să imite viaţa umană până în cele mai mici detalii aparţine, totuşi, ca un blestem, omenirii încă de la începuturile civilizaţiei;

amintiți-vi-l numai pe Heron din Alexandria şi *automatele* sale, pe care lumea greacă le-a văzut funcționînd...".

Vă propunem, deci, în acest număr o serie de texte mai vechi, aparținînd deceniilor VI-VIII din secolul XX, care să vă aducă aminte despre cum visau predecesorii noştri la o societate în care roboții, oricât de perfecționați, nu depăşesc stadiul de umili servanți ai marelui stăpân care este OMUL.

Teoria literaturii SF

ROBOTUL

de *Aurel CĂRĂŞEL*

Cea mai sintetică şi, probabil, una dintre cele mai pertinente definiţii ale *personajului robot* a fost formulată de către criticul Fl. Manolescu în a sa "Literatură SF": "Robotul din literatura SF este un servomecanism, aproape întotdeauna metalic, cu aspect humanoid, realizat de către om."

Personaj fascinant prin modul în care a fost conceput (reamintind îndeaproape de geneza religioasă a personajului numit om), robotul s-a transformat dintr-un personaj ficțional într-unul real, secolul XX putînd fi considerat, în această privință, secolul apariției roboților de mare serie (cu alte cuvinte, a populației de roboți).

a. Etimologia termenului

Cel care a creat denumirea de *robot* a fost scriitorul ceh Karel Capek, care-l utiliza, pentru prima dată, în piesa de teatru "R.U.R.", publicată în anul 1920. Sensul primar al noii noțiuni era aceea de "muncă grea", roboții de la Rossum's Universal Robots fiind structuri metalice cu aspect humanoid, care aveau tocmai rolul de a îndeplini muncile cele mai grele, în locul oamenilor.

Faptul că execută mai bine operațiile de producție decât creatorii lor conduce, în final, la înlocuirea completă a acestora din câmpul creației, ceea ce determină secătuirea elanului vital, oamenii încetînd să se mai înmulțească. Capek defineşte astfel nu numai termenul, ci pune şi bazele unuia dintre diferendurile cele mai profunde din literatura SF de mai târziu, care-i va ridica de nenumărate ori pe oameni împotriva roboţilor (a se vedea, în special, ciclul început de romanul "Caverne de oțel" al lui Isaac Asimov).

De la K. Capek încolo, *personajul robot* a căpătat accepţiunea de maşină-creație a geniului uman, care ajunge să-şi domine şi chiar să-şi nimicească demiurgul.

b. Puțină istorie robotică

Stanislaw Lem, autorul celebrei "Ciberiade", o extraordinară epopee trăită de roboții porniți să cucerească Galaxia, este de părere, în mod surprinzător, că "toți roboții din SF sunt ființe cât se poate de neinteresante". Și, tot el, concepe un termen surprinzător pentru a-i nominaliza pe aceia pe care istoria genului i-a desemnat a fi fiind strămoșii acestora - automatele mecanice ale secolelor anterioare. Lem le-a zis *ur-roboți* și denumirea s-a încetățenit în critica de specialitate.

Istoria ur-roboților începe încă din antichitatea greacă, pornind din realitatea tehnică a epocii către literatură, în mod invers decât s-a petrecut în perioada modernă. Primul inventator de roboți, cunoscut datorită însemnărilor rămase de la alții, dar și datorită cărții sale referitoare la construcția roboților ("De Automatis") a fost Heron din Alexandria, care a trăit și creat în secolul al II-lea î.e.n.

Evul Mediu este marcat de personalitatea lui Albert Magnus, constructorul primului robot vorbitor pe care l-a înregistrat istoria. Speriat de "unealta diavolului", cunoscutul fra Toma d'Aquino, o minte iluminată de altfel, a dat ordin ca acesta să fie distrus.

Un moment particular în evoluția creaturii numită robot a fost acela al realizării primului **golem**. L. Weisel antologhează în culegerea de povestiri populare pragheze o primă legendă despre această creatură: rabinul Low a făcut din argilă un "chip înzestrat cu viață", sub forma unui antropoid uriaș, pe care l-a însuflețit, scriindu-i pe frunte o inscripție stranie, cu caractere ebraice. Destinat inițial apărării creatorilor săi, golemul a început să funcționeze autonom, transformîndu-se într-o forță oarbă și distructivă.

Golemul revine în literatură câteva secole mai târziu, când Gustav Meyrinck scrie celebrul său "Der Golem" (1915). Deși este obținut printr-un procedeu magic, care ține mai degrabă de alchimie decât de știință, golemul are "toate caracteristicile robotului din literatura SF" (Fl. Manolescu). Altfel spus, poate fi programat, asemenea robotului de mai târziu, în vederea realizării unui anumit tip de activitate, prin aplicarea pe frunte, în dreptul creierului mic, sau sub limbă, a unei formule magice, conținînd unul din termenii ebraici sacrosanți (*emeth, aemeth, anmanth*). Pentru a putea fi scos din funcțiune, trebuie să i se distrugă programul, prin ștergerea inscripției. Gestul îl transformă instantaneu într-o masă inertă de pământ (pământ din care a fost modelat inițial).

Istoria ur-roboților se continuă în secolul XIX cu prozele lui Oskar Hoffmann ("Die Automaten"/1814, "Der Sandmann"/1817), cu celebra nuvelă a lui Edgar Allan Poe - "Jucătorul de șah al lui Malzel" (1826), precum și cu povestirile și nuvelele lui Jean Paul și Ludwig Tieck, care creează o serie

de păuşi mecanice, apropiate de roboţii de mai târziu.

Trecerea la perioada modernă, aceea a roboţilor cu înfăţişare şi inteligenţă umană, este făcută de scriitorul francez Villiers de l'Isle-Adam în romanul "Viitoarea Evă", apărut în anul 1886. Obsedat de neputinţa comunicării cu superba dar mărginita sa amantă Alicia Clary, lordul Ewald îi comandă celebrului inventator Thomas Alva Edison realizarea unei *andreide*, care să-i semene fizic până la identitate, dar s-o depăşească în inteligenţă şi în sensibilitate. Acoperită cu o splendidă carnaţie artificială, Halady se mişcă şi vorbeşte cu ajutorul electricităţii şi al fonografului. Ea îşi depăşeşte statutul de simplu automat, în clipa în care în acest adăpost "mecano-electric" îşi găseşte sălaş misterioasa entitate psihică a unei femei căzută într-un profund somn letargic.

Andreida lui l'Isle-Adam reprezintă o interesantă simbioză între o structură mecanică şi o entitate psihică, despre care se bănuieşte că ar constitui, alături de cea biologică, elementul compozit denumit *om*. Personajul *andreitic* îşi va continua existenţa în proza SF a secolului XX (v. "Creierul lui Donovan" de Curt Siodmack). Mai mult decât în cazul roboţilor, andreizii sunt aproape umani, datorită acestei entităţi inanalizabile, despre care oamenii de ştiinţă nu ştiu nimic. O dezvoltare extraordinară a temei o vom întâlni în a doua jumătate a secolului XX, în prozele hard-SF şi în cele cyberpunck.

c. Roboţii

Carel Kapek conturează profilul primilor roboţi moderni. Deşi în întregime metalici, ei seamănă foarte mult cu oamenii, ajungînd să aibă chiar şi sentimente. Diferenţele între ei şi ur-roboţi constau în două seturi de caracteristici: pe de o parte, perfecţiunea celor dintâi, ajungînd până la confuzia dintre om şi maşină; pe de alta, credibilitatea tehnică pe care o prezintă aceste creaţii, în faţa cititorilor din ce în ce mai obişnuiţi cu produsele de vârf ale ştiinţei şi tehnicii.

Cel mai cunoscut creator de roboţi din secolul XX este, fără îndoială, americanul de origine rusă Isaac Asimov. Idila sa cu roboţii a început în 1939, când a publicat povestirea "Robbie", scrisă ca o replică la deja cunoscuta "Eu, robotul", o nuveletă a lui Eando Binder. În urma succesului pe care-l repurtează cu "Robbie", John V. Campbell, redactorul-şef al revistei "Astouding", îi solicită să scrie o continuare cu roboţi, concretizată în povestirile "Raţiune" şi "Mincinosule", naraţiuni care pun bazele celui mai vast imperiu robotic din literatura universală. Cele trei legi ale roboticii, generatoare de conflict narator, s-au născut în urma unor fructuoase discuţii cu Campbell, în decembrie 1940, apărînd apoi în numărul din luna mai al revistei "Astouding". Conform acestora:

1. *Un robot nu are voie să provoace rău unui om sau să permită, prin inactivitate, să i se aducă daune vreunei ființe omenești.*
2. *Un robot trebuie să asculte ordinul pe care -il dă un om, în afară de cazul în care un astfel de ordin ar contrazice regula 1.*
3. *Un robot trebuie să-și apere propria existență, atâta timp cât această apărare nu intră în contradicție cu regula 1 și 2.*

Spre sfârșitul perioadei de creație, în romanul intitulat "Fundația renăscută", care va finaliza "Ciclul Fundației", Asimov elaborează și o a patra lege a roboticii, denumită Legea 0, care afirmă că "un robot nu are voie să facă rău omenirii, prin vreo acțiune negativă sau prin inactivitate". Această regulă are chiar prioritate înaintea celorlalte trei, după cum le explică R. Daneel Olivaw prietenilor săi, putînd duce chiar la suprimarea parțială sau totală a lor, în cazul în care omenirea s-ar afla în pericol.

Recunoscut oficial drept părinte al unei noi științe, **robotica**, I. Asimov este creatorul unuia dintre cele mai perfecționate tipuri de roboți din literatura SF, *robotul cu creier pozitronic*, foarte asemănător ființei umane atât ca aspect fizic, cât și în privința modului de a raționa.

Evident că similitudinea prea mare cu oamenii conduce, *sine qua non*, la acceptarea problemelor de psihologie umană drept probleme și ale roboților. Pentru marele ciclu al "Fundației", anul 1982 este piatra de temelie a unei noi ere, *era robotică*. În acest an, se naște Susan Calvin, viitoarea mare specialistă în psihologia roboților și, totodată, ia ființă uriașa corporație denumită "Roboții americani", care va prelua controlul producției de roboți din întreaga lume. Personajele principale ale ciclului devin detectivul pământean Elijah Baley și robotul R. Daneel Olivaw.

Tendința spre antropomorfism a constructorilor se va menține în majoritatea operelor SF. Iată, spre exemplificare, ce fel de impresie i-a făcut, la prima întâlnire, R. Daneel Olivaw detectivului pământean: "Purta o cămașă obișnuită, din Textron, cu gulerul descheiat, cu fermoar la cusătură și încrețită la manșetă. *Dar era un spațial*. Era ceva în ținuta lui, în felul de a sta în picioare, în modul de a-și ține capul, în trăsăturile calme și reci ale feței lui mari, cu pomeți proeminenți, în pieptănătura îngrijită a părului scurt și lucios, dat peste cap și fără cărare, care îl deosebea de pământeanul autohton." (s.n.)

Antropomorfismul reprezintă, de fapt, un efect al sentimentului religios generat de actul Creației: dacă Dumnezeu (spune Biblia) l-a creat pe om după chipul și asemănarea Sa, omul, la rândul său, s-a străduit să imite divinitatea, concepînd *omul artificial*.

În 1959, Clifford D. Simak reia ideea în romanul "Inginerii Cosmosului":

superioritatea inteligenței structurată într-o astfel de formă materială (în confruntarea cu invadatorii extragalactici, oamenii și roboții ies învingători), iar pe de alta ne găsim într-o perioadă (anul 1959), în care formele mecanice de tip nonuman nu sunt la îndemâna tuturor.

Cum ar fi sunat delicata și strania poveste de dragoste a funcționarului George Danby, din splendida nuvelă a lui R. F. Young "Septembrie avea treizeci de zile", dacă în locul domnișoarei Jones, androida cu "ochi albaștri și părul ca un răsărit de soare într-o dimineață cețoasă de septembrie", s-ar fi aflat un robot semănînd cu o valiză sau, și mai rău, cu un dulap pe roți, înțesat de cablaje și de becuri de control? Andreida lui Young, atât de apropiată și de sensibilitatea ființei umane încât stârnește gelozia Laurei, soția plafonată și materialistă a lui Danby, reprezintă, dintr-o anumită perspectivă, un ideal estetic de neatins, drept pentru care existența sa în

undeva, la marginea Galaxiei, *inginerii cosmici*, roboți metalici creați de o civilizație umanoidă dispărută, solicită ajutorul terrienilor pentru a face față unei amenințări venind din afara Universului cunoscut. Robotul lui Simak, chiar dacă nu este înzestrat cu creierul pozitronic al lui R. Daneel Olivaw, seamănă destul de mult cu o ființă umană: "Clădit în formă omenească, era la fel de departe de un om pe cât ar fi fost o statuie, căci Inginerul era un om de metal! Funcțiile vitale nu îierau susținute de o constituție protoplasmatică, ci de una metalică." (2) Pe de o parte, forma umanoidă îl ajută pe scriitor să demonstreze

literatura SF contemporană capătă o statuare obiectivă.

Treptat, odată cu evoluția ideilor filozofice despre structurile formei ca matrice eternă a conținutului perisabil, roboții din operele autorilor de SF capătă aspecte din ce în ce mai puțin antropomorfe. Germanul Herbert W. Franke demonstrează o puternică originalitate în romanul "Cușca cu orhidee", publicat în anul 1962. În loc să imagineze o colonizare umană a Galaxiei, autorul își pune personajele să expedieze în spațiu seturi de informații care, odată ajunse într-un context proprice, vor putea să dea naștere la matrice, apte la rândul lor să construiască "celule-robot", care vor recolta informații spre a le trimite pe Terra creatorilor lor. *Celulele-robot*... formele fizice, dar și psihismul noilor creații ale inteligenței artificiale, au din ce în ce mai puțin de a face cu imaginea antropomorfă.

Premiul HUGO, acordat celebrului roman "Renedez-vous cu Rama", publicat în 1973, venea să sublinieze puternica originalitate a autorului său, nu mai puțin faimosul Arthur C. Clarke. Care operă cu o astfel de temă (contactul între civilizații cosmice), cu excepția, poate, a "Solaris"-ului lui S. Lem, s-a bucurat de un mare succes la public, în ciuda faptului că lectorul nu reușește să-i identifice pe extratereștri, nici măcar la nivel vizual. Contactul cu ocupanții navei galactice, avînd diametrul de 40 km, este imposibil, în ciuda unor exploatări intense. Poate că ei nici nu există, după cum sugerează comandantul Norton, iar "Rama" constituie un fel de sondă automată de explorare". Sau, dacă există cumva, atunci hibernează undeva în adâncurile de nepătruns ale colosului de metal, așteptînd semnalul unei treziri, comandată în cine știe ce moment al zborului astronavei.

Singurele "existențe" pe care reușesc să le contacteze pământenii sunt un fel de roboți non-umani, cu forme ciudate. Iată cum arată un astfel de *mic monstru*, ce are, aparent, rolul unei limfocite în corpul nostru: "La numai cinci metri depărtare, o creatură asemănătoare unui crab se înfrupta din resturile sărmanei *Libelule*. (...) De la distanța aceea, creatura nu mai părea atât de groaznică. Avea un corp scund și turtit, lung de doi metri și lat de unul, susținut de șase picioare cu câte trei articulații. Jimmy observă că greșise crezînd că se va înfrupta din *Libelulă*; nu se zărea nici urmă de gură. Creatura executa o operațiune precisă de distrugere, folosind cleștii ca foarfeci ca să taie bicicleta în bucățele. Apoi, un șir de manipulatoare, semănînd bizar cu niște mânuțe de copil, mutau fragmentele într-o grămăjoară de pe spatele animalului. Dar era însă un animal? Deși aceasta fusese prima impresie a lui Jimmy, acum o reconsidera. Comportamentul creaturii avea un țel bine definit, sugerînd o inteligență destul de avansată."

Este înspăimîntător un asemenea tip de robot? Mai

înspăimântători par, mai degrabă, roboții care imită, în mod simplist, animalele demult dispărute, dintr-o societate umană post-atomică, bântuită de valuri de radiații ucigătoare și de un apăsător sentiment de inutilitate. Romanul lui Ph.K. Dick "Visează androizii oi electrice?" aduce în prim-plan ideea unei lumi de substitute mecanice, care tind să înlocuiască, în sufletele oamenilor, imaginea naturii și sentimentul apartenenței la ea. Mai înspăimântător este faptul că aici, robotul nu mai este creatura artificială care îl ajută pe om în "muncile grele" (*robota*), ci elementrul care-l îndepărtează de tot ceea ce a constituit până în acel moment pilonul psihologic al existenței civilizației terestre.

Care este psihologia roboților? Cum gândesc ei raporturile cu oamenii, creatorii lor? Și, mai ales, este capabil acest compozit metalic (cel mai adesea) sau acoperit cu piele și carne sintetică, pus în funcțiune de inevitabilul și inepuizabilul curent electric, să simtă omenește?

În psihologia roboților se specializase, după cum am văzut anterior, doctor Susan Calvin, personajul feminin al lui I. Asimov. Din clipa în care Corporația Roboților Americani o angajează pentru a-și efectua celebrele studii și a interveni, efectiv, în procesul asamblării roboților produși la scară mare, pentru a introduce corecțiile necesare unei mai bune adaptări psihologice la mediul uman, raportul om-robot se modifică substanțial, tinzînd să devină unul de egalitate. Societatea viitorului, sugerează Asimov, nu poate să fie decât una a egalității între creatori și creați, altfel umanitatea riscă să trezească din lungu-i somn pasiuni șovine și rasiste.

După apariția doctorului S. Calvin pe scena robotronicii, acest raport începe să fie studiat în mod științific, pornindu-se de la cele trei legi fundamentale. Până în acest moment, raportările la o posibilă știință despre comportamentul roboților au fost cu totul sporadice și mai mult intuitive. Relația om-robot a fost cea clasică de stăpân-sclav, aptă, conform exprimării lui Fl. Manolescu, "să ofere pretextul unei dezvoltări epice conflictuale, chiar și în cazul în care robotul pare a face figurație, lipsit de personalitate și obedient."

Chiar și sentimente umane dintre cele mai delicate, cum ar fi cel al iubirii, dacă se raportează la un robot, cad sub incidența structurii menționate. Încă andreida Hadaly, construită de Edison la cererea unui milionar englez, lordul Ewald, stă sub această pecete. Fabricată în mod special pentru a fi iubită, Hadaly este condiționată, asemenea golemului, cu care se și aseamănă, din acest punct de vedere, să fie și să rămână o sclavă.

După cum tot sclavă poate fi considerată și domnișoara Jones, învățătoarea concepută de R.F. Young în nuvela "Septembrie avea treizeci de zile", o sclavă aptă pentru orice fel de munci casnice, așa cum îl asigură pe

Danby prospectul pe care i-l înmânează bătrânul negustor: ştie să îi înveţe carte pe elevii de şcoală primară, dar se descurcă şi cu cei din ciclul gimnazial, ştie să gătească, să coasă, să spele vasele şi să facă ordine în casă. În plus, după cum descoperă mai târziu Danby, este sensibilă la efluviile iubirii, element care-i conferă, dintr-odată, o extraordinară valoare umană: Danby se hotărăşte să facă un efort deosebit, angajîndu-se într-o a doua slujbă, numai pentru a fi aproape de ea. Nu vă lăsaţi însă păcăliţi de aparenţe. El este proprietarul cu drept de viaţă şi de moarte asupra robotului, pe care-l cumpără când simte nevoia de a avea un robot, şi-l vinde atunci când se satură de prezenţa sa.

Dacă roboţii simt uman? Posibil. Deşi nu au fost creaţi în acest scop, ceva straniu se întâmplă în intimitatea proceselor lor electro-mecanice, atunci când elementele exterioare favorizante coincid cu apariţia unei excitaţii sociale neobişnuite, determinîndu-i să nu mai funcţioneze conform programului. Adică normal. Altfel spus, înnebunesc, dacă această noţiune poate fi aplicată în cazul unor mecanisme.

În 1893, Ambrose Bierce îl crea pe Moxon, un jucător de şah automat, cu înfăţişare antropomorfă, în romanul celebru în epocă "Stăpânul lui Moxon". Robotul se alienează treptat, datorită mediului social stresant în care este obligat să funcţioneze, fizionomia îşi modifică trăsăturile, nuanţînd ciudatele transformări interioare, până când ajunge să exprime teroarea nebuniei absolute. La un moment dat, în cursul unei partide de rutină, sclavul îşi strânge stăpânul de gât, fără a-şi motiva gestul în vreun fel.

Literatura SF a primei jumătăţi a secolului XX este plină de roboţi care "înnebunesc" şi sfârşesc prin a-şi omorî stăpânii sau prin a semăna teroarea în rândul oamenilor. Mai interesant poate să apară însă în cazul în care alienarea îl împinge pe robot să se sinucidă, atunci când realizează că gesturile sale vor provoca rău stăpânului uman. Cazul lui Jander Panell, robotul cu creier pozitronic din romanul lui Asimov "Roboţii din zori" (1983), este reprezentativ. Deoarece stăpâna îl obligă să întreţină cu ea relaţii sexuale atipice, care par să-i provoace un rău fizic, Jander înnebuneşte, nereuşind să iasă din dilema în care-l aruncă Legea a II-a (să asculte dispoziţiile omului) şi Legea I (să nu provoace rău unei fiinţe umane). Nebunia îi oferă singura soluţie acceptabilă - sinuciderea.

Consemnează

Laurenţiu ANTIM

CITITORUL FRANCEZ ESTE AHTIAT DUPĂ AMERICANISME...

- declară scriitorul francez **Daniel Walther** -

* ***Daniel Walther** este un cunoscut scriitor francez de SF. Născut în 1940, la Manster/ Alsacia. Face studii de farmacie şi de literatură la Universitatea din Saarbrucken (Germania). Este ziarsit şi editor. Debut în 1965, cu povestirea "Străinii" (în rev. "Fiction").*

* *Cele mai cunoscute proze publicate: Trilogia Swa ("Cartea lui Swa", "Destinul lui Swa", "Legenda lui Swa"), "Dar spaţiul... dar timpul", "Apollo XXV", "Orfeu 1985", "Tigrul", "O ieşire la iarbă verde în anul 1984", "Irisul de Persia", "Noaptea marelui şarpe".*

Rep.: -D-le Daniel Walther, ştiu din sursă sigură că România nu vă este tocmai necunoscută.

DW: -România... Cum să vă spun? L-am cunoscut destul de bine pe Vladimir Colin şi, prin el, implicit şi ţara sa natală. Colin a fost un om extraordinar. Întreţineam o corespondenţă destul de activă. El îmi trimitea tot ceea ce considera a fi ilustrativ, d.p.d.v. spiritual, pentru România - volume de versuri, nuvele, romane. Tot ceea ce reuşea să treacă de cenzura politică şi să fie publicat. Evident, ceea ce timpul îi permitea să-mi traducă, traducea; ce nu, rezuma. Mulţumită lui, am cunoscut bine literatura română a anilor '75-'90. Mi-au plăcut poeţi ca Marin Sorescu şi Nichita Stănescu. Dar şi proza lui Mihai Grămescu. Acum, legătura cu România şi cultura ei s-a întrerupt. Vreau să sper că nu efinitiv.

Rep.: -Sunteţi unul dintre cei mai cunoscuţi autori europeni de SF contemporani. Cum se prezintă fenomenul SF în acea parte a Europei?

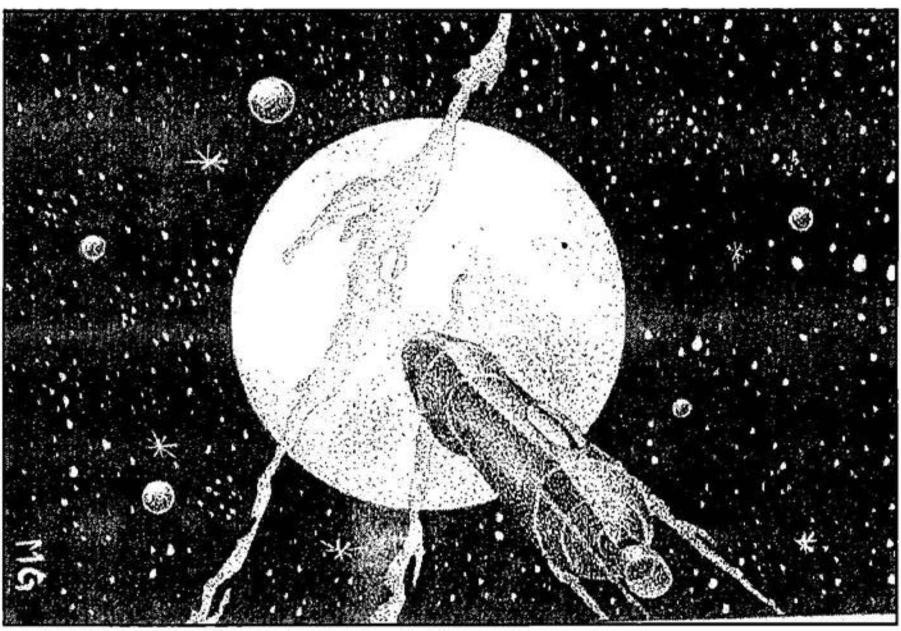
DW: -Dacă este să vorbim despre ceea ce în America se cheamă *fandom*, atunci nu sunt prea multe de spus. La noi, structura de acest tip s-a autodesfiinţat de multă vreme. Cluburile de SF existau încă acum vreo două

decenii. Dar, în prezent, s-a terminat şi cu ele. Totul este strict o problemă de bani.

Rep.: -Ca peste tot. Dar, dincolo de fani, de dragostea lor pentru această literatură a viitorului, de filmele de gen din ce în ce mai numeroase, în Franţa se afirmase o presă destul de puternică în domeniu. Reviste ca "Galaxy" sau "Antares" aveau tiraje de 20-30.000 de exemplare, considerate mari chiar şi pentru o ţară ca a dumneavoastră. Ce s-a întâmplat cu ele?

DW: -Asta a fost. Vorbim de ele la timpul trecut. Acum totul nu este decât o superbă ruină. Nu mai avem nici fani, nici reviste, iar de fanzine să nu mai vorbim. Filmul SF francez este ca şi inexistet. Două capitole ne mai aparţin şi pot să spun că suntem "tari" în privinţa lor: critica şi traducerile. La capitolul traduceri, s-ar putea să fim chiar cei mai tari de pe continent. Nu am cunoştinţă să existe în Europa o altă naţiune, care să fi tradus atât de mult. Mă gândesc, în primul rând, la acea "Grande Collection de la Science Fiction"... Fără îndoială, cei mai traduşi sunt scriitorii anglo-saxoni şi cei americani. Asistăm la o adevărată invazie a SF-ului american pe piaţa franceză. Acesta este motivul principal care a determinat scăderea producţiei literaturii originale, precum şi declinul genului la noi.

Rep.: -Franţa a dat culturii universale nume mari în domeniu: Verne, Klein, Sadoul, Vian, Brussolo... Cum se manifestă ei în faţa acestei invazii? Cum reacţionează cititorul francez?

DW: -Cititorul francez este ahtiat după americanisme, după stilul lor plin de vivacitate, de acțiune, de suspans. Nu mai are timp pentru dedesubturile filozofice ale prozeia authtone. Oricum, filozofia este o treabă grea, iar proza unui Gerard Klein nu se poate citi pe plajă sau în tren. În ceea ce-i privește pe autori, situația lor este de-a dreptul disperată. Vă puteți închipui că un scriitor atât de cunoscut cum este Klein, pentru că tot am amintit de el, nu mai poate să se întrețină din scris, adică nu mai poate să rămână un profesionist și, ca să nu moară de foame, a trebuit să revină la meseria de bază, aceea de economist? Acesta este tragicul adevăr: francezii nu-și mai citesc conaționalii. Dar nici alți autori europeni nu cunosc în Franța o soartă mai bună. Cazul lui Colin mi se pare elocvent. Pentru a-i putea publica o antologie sub 100 de pagini am fost nevoit să apelez la niște cunoștințe belgiene. Și totul pentru un tiraj de numai 1000 de exemplare. Asta e, din păcate, situația.

Rep.: -Despre SF-ul european, în general, ce părere aveți?

DW: -La fel ca și cel francez, trece printr-o perioadă de criză. Care încă nu-mi pot imagina cum se va termina. Culmea este că, la nivel suprastatal, SF-ul a început să se organizeze și să funcționeze ca o structură coerentă. Mă refer, în primul rând, la Congresele Europene de gen, care reușesc să îi adune pe iubitorii de gen de pe întregul continent. La unul dintre ele, am avansat ideea unei reviste multinaționale, care să fie traduse în tot atâtea limbi câți redactori va fi avînd. În felul acesta, i se va asigura, sper, o deschidere cu adevărat europeană. Este un mai vechi vis al meu.

Rep.: -SF-ul din estul Europei vă spune ceva?

DW: -Sigur că da, altfel nu aminteam de Vladimir Colin. SF-ul din est va prinde foarte tare, într-un timp destul de scurt, cred eu, într-o Europă care caută continuu senzații noi. Oricum, voi, cei din est, gândiți puțin altfel. Și aveți marii voștri scriitori, care, iată, treptat, devin și ai noștri. Mă refer la Stanislaw Lem, la frații aceia nebuni și extraordinari Arkadi și Boris Strugațki, la Colin, la Liuben Dilov. Vrea să cred că se va păstra original până la capăt și că nu se va îmbolnăvi și el de sindromul american. Cumva, totuși, nu va scăpa în întregime de el, deoarece textele voastre vor fi traduse în limba engleză pentru a fi citite în Europa de mâine.

FANZIN

Denumirea de **fanzin**, provenită din cuvintele englezeşti "fans magazine" (revistă a fanilor), desemnează o publicaţie cu o periodicitate variabilă şi cu o viaţă efemeră, având un tiraj mediu de 100 - 150 de exemplare.

Fanzinele nu se pot procura, asemenea revistelor obişnuite, prin reţelele de difuzare a presei sau prin vânzători volanţi, ci numai pe bază de abonament sau prin cumpărare direct de la sursă (cenaclu sau asociaţie), de către membrii acestora sau ai altor organizaţii de profil din alte zone ale ţării sau din străinătate.

În general, **fanzinele** se pot clasifica în două categorii:

- *minireviste* , care conţin povestiri ale debutanţilor din cenaclu (şi nu numai), traduceri, informaţii despre evenimente importante din viaţa fandomului autohton şi internaţional, pagini de critică şi de teorie literară, grafică, umor, integrame şi careuri cu profil SF, F & I, horror etc;
- *publicaţii cu specializare* pe un anumit profil: bandă desenată, film, literatură horror & SF, critică şi teorie literară etc.

Fanzinul poate fi editat de un cenaclu (asociaţie), de o editură sau de o persoană particulară. Rar, el poate avea şi circulaţie internaţională (vezi "Shard of Babel"). Principala sa trăsătură este *amatorismul*: ca publicaţie, nu doreşte obţinerea de profituri, ci numai promovarea de nume noi pe tărâmul literaturii, graficii şi criticii.

Până în 1989, majoritatea publicaţiilor periodice de tip S.F. din România au fost de tip **fanzin**: "Omicron"(Craiova), "Paradox", "Helion" şi "Biblioteca NOVA" (Timişoara), "Solaris" (Bucureşti), "Atlantida" (Cernavoda), "Atlantis" (Reşiţa), "Lumi paralele"(Galaţi) ş.a.

După 1990, datorită numărului impresionant de cenacluri apărute peste noapte (peste 80) şi înlăturării restricţiilor de publicare, impuse de fosta cenzură comunistă, a avut loc o adevărată explozie de astfel de publicaţii, cu o viaţă scurtă şi foarte scurtă (între 3-4 numere şi cel mult 10): "Pronitron" (primul fanzin de după 1989), "Sigma Club", (primul fanzin în engleză), "Nova 5,5" şi "Sfeno++"(Galaţi), "Brain-Brant"(Braşov), "Aergistal"(Cluj-Napoca), "Sfinx"(Târgovişte), "Cronaut" şi "Vladimir Colin's Newsletter"(Oţelu-Roşu), "Katharsis"(Ploieşti), "Pyyrrat", "News Letter SF", "Quadrant", "SF-NET" şi "String"(Bucureşti), "Nebuloasa 15" (Focşani), "Sigma"(Piatra-Neamţ), "Omicron Supliment"(Craiova), "Super

Nova"(Iaşi), "Hypnopedia"(Brăila)., "A cincea dimensiune" (Botoşani), "Aergistal"(Cluj), "Alternativ SF" (Iaşi), "Andromeda Fiction" (Constanţa), "Astronautica" (Slatina), "Babel" (Timişoara), "Călăuza" (Satu Mare), "Clepsidra" (Bacău), "Copernic" (Brăila), "Cyberpunk" (Bucureşti), "Hypnopedia" (Brăila), "Katharsis" (Ploieşti), "Nebuloasa 15" (Focşani), "Pentagrama" (Cluj), "Planetar" (Bucureşti), "Pozitronic" (Buzău), "Quazin" (Iaşi), "Rendez-vous" (Sibiu), "SF Net" (1998).

Short - short story

de ***Arthur CODRESCU***

VÂNATOAREA DE CIBORGI

Duncan Peebles îşi trase mai aproape sacul din plastoid negru şi inelul pe care stăteau înşirate vârfurile de găurit. Chipul plin de riduri adânci era unul absolut comun şi numai mustaţa groasă, grizonată, îi îndulcea cât de cât trăsăturile. Mâinile noduroase aveau pielea întunecată şi crăpată la încheieturi, din cauza radiaţiilor Mega.

Pe cosmoportul din Doosa ploua cu praf. Nori uriaşi, învârtejiţi sălbatic către sfera albastră a Terrei de coborârile şi plecările navetelor militare, îmbâcseau atmosfera extrem de rarefiată a văii Lampedusa, la capătul de nord al căreia se găseau instalaţiile portuare.

Pretutindeni plouă cu praf, se strâmbă el, netezindu-şi cu un gest reflex mustăţile. Asta pentru că Selena era, probabil, corpul ceresc cu cel mai mult praf cosmic din întregul Sistem. Nici chiar pe Deimos, cel atât de îmbucăţit de cratere, încât...

-S-ar zice că te ascunzi de cineva, aşa ocheade arunci în jur! râse copilul cel blond şi împunse cu degetul în dozier. Ăsta ce naiba ar putea să fie?

Câţiva paşi mai departe, o femeie tânără, dar ofilită şi un bărbat slăbănog, cu faţa mâncată aproape complet de o ciupercă *anasalles* , scotoceau prin nişte valize burduhănoase, fără să le acorde nici un fel de atenţie. Familia... îşi spuse

Peebles, înghițind un nod de uşurare. Au crezut că or să facă avere aici, iar acum sunt obligați s-o şteargă încă şi mai săraci decât atunci când au semnat blestematul de contract.

Lângă uşa masivă, un bărbat îmbrăcat în costum de prospector izbea nervos într-un automat de cafea blocat. Peebles înghiți din nou, de astă-dată în sec. Şi eu aş bea măcar o înghițitură, se văicări el în gând. O înghițitură, Doamne-Dumnezeule, n-am mai băut o cafea de când am părăsit craterul Hipparc. Adică de 34 de ore şi...

-Ăsta? se trezi din visare. Un dozier. Ştii ce-i aia? Îi introduci în fantă un vârf ca ăsta. Sau ca ăsta... apeşi aici şi gata cu stânca. O fisurează toată şi o transformă în pulbere. Ultrasunete, pricepi? Ultrasunete şi vibrații, asta e.

-Aha! făcu puştiul şi îşi vârî degetul mare în nas. Eşti prospector, nu?

-Ce ştii tu despre prospectori?! se miră Peebles, frecându-şi pielea aspră a mâinilor de marginea sacului. Ai mai văzut din ăştia pe aici?

-Ah, nu, nu pe aici. Se învârteau cu zecile pe la Centru, după comenzi. Tata se mira că nu moare nici unul de foame. Probabil că rodeau stânci.

-Mda, bună glumă! râse Peebles într-un dinte. Stâncile de pe Selena trebuie că au o valoare nutritivă mai mare decât cele din restul Sistemului.

Îi privi încă o dată, cu atenție, pe cei doi cum se chinuiau printre mormanele de buleandre. Bărbatul de la automat se lăsase păgubaş şi se trântise pe unul din fotoliile gonflabile. În stânga peretelui transparent, obrazul azuriu, puțin puhăvit, al Pământului se forța să intre complet în cadru, desenând umbre palide pe podea.

-Aici nu moare nimeni, băiete. Cu excepția prospectorilor şi a funcționarilor, Luna e populată numai cu mineri-ciborgi. Cu sclavi, adică.

-Şi militarii sunt oameni! ripostă puştiul, trăgând de inel. Acesta se izbi de podea şi scoase un sunet melodios. Am câțiva veri care sunt în trupele UNTA şi pot să jur că au rămas oameni.

-Şi ei, într-adevăr, oftă bătrânul. Acum, du-te la ai tăi, să nu se îngrijoreze.

-Au alte treburi, nu stau în loc de mine.

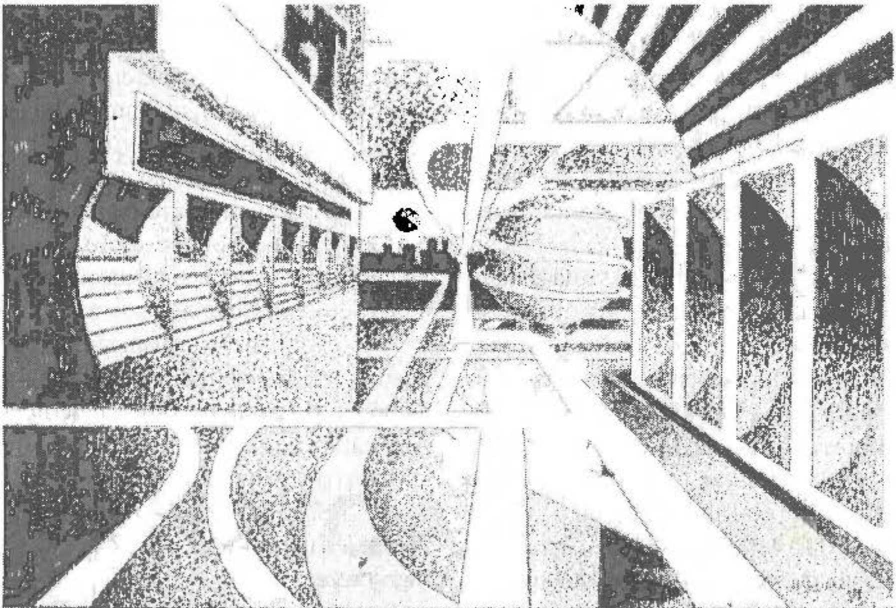
Peebles oftă. Puştiul devenea agasant, dar nu avea unde să se refugieze.

-În regulă, poți să rămâi. La urma-urmei, cosmoportul e pentru toți.

-Te întorci pe Terra?

-Viața a devenit cam grea pe aici, dădu din cap Peebles. Cred că Terra nu e încă de nasul meu. Acolo sunt Corporațiile, iar eu am statut de *independent.* Cred, mai degrabă, c-o să-mi încerc norocul pe Titan. O să închiriez vreo rablă de schooner şi o să plec în prospecție. Am auzit că, dacă descoperi vreo cascadă de argon sau de kripton înghețat, nu mai nici o problemă până la sfârşitul vieții. Poate să am acolo norocul care mi-a lipsit aici.

-Aha, dădu celălalt din cap şi

îşi frecă bărbia cu pumnul. Zău că mi-ar plăcea să te însoţesc. Îmi şi închipui cum trebuie să sclipească un lac de neon sub inelele lui Saturn. Din păcate, sunt minor şi trebuie să mă întorc acasă. Cu dumnealor.

-Din păcate, se arată de acord bătrânul. Eu, unul, te-aş lua, să ştii. La vârsta mea, un flăcău agil ca tine ar fi un sprijin extraordinar. Ştii cum face un schooner în plină furtună magnetică...?

O trombă de praf plesni pe suprafaţa peretelui şi Duncan Peebles o resimţi până în fundul gâtlejului. Numai de-ar veni la timp cursa! se gândi îngrijorat.

Deşi nu se zăreau alţi călători în sala de aşteptare şi nici în burta coridoarelor transparente, în fundul minţii îi stăruia vag un sentiment de ameninţare.

-Ai auzit ceva despre roboţii ăia care-au întins-o de la mina Hipparc?

Îşi muşcă buza de sus, străduindu-se să nu geamă. Avusese dreptate să se teamă. *De ce oare fuseseră astfel construiţi încât, deşi semănau identic cu oamenii ca structură fizică şi psihică, erau programaţi să nu poată denatura adevărul în nici o împrejurare, asemenea lor?*

-Da, spuse încet şi sfera albastră i se păru mai îndepărtată ca niciodată. Sigur că am auzit, de vreme ce sunt chiar unul dintre ei.

Băiatul îl privi lung, apoi îşi trecu o mână prin păr.

-Încerci să mă duci, nu? Ai mirosit că sunt angajat al UNTA şi vrei

să economiseşti banii pentru bilet? Nu, nenică, nu o să călătoreşti spre Terra pe banii armatei, dacă asta ţi-a trecut prin minte, pentru vreo clipă.

Se ridică în picioare şi Peebles observă cu coada ochiului că bărbatul şi femeia îşi încheiaseră brusc activitatea şi priveau în direcţia lor. Prospectorul sărise din fotoliu, cu mâna dreaptă vârâtă adânc în buzunarul şalopetei.

-În regulă, băieţi, nu-i nici ăsta. Să încercăm la spaţioportul din Oregon, s-ar putea să fi făcut rost de vreo uniformă a Marinei. M-am săturat căutând, seria asta afurisită de semibioţi e aşa de bine realizată, încât numai flerul te poate ghida pentru a-i deosebi de noi. Flerul şi cele câteva comenzi genetice, pe care nu pot să le depăşească.

Se răsuci către el şi-i întinse mâna.

-Locotenent Gervis, secţia Psionică. Îmi pare rău că te-am necăjit.

Peebles dădu din cap. Un copil...! Cine şi-ar fi închipuit?

-Zău că nu am glumit, atunci când ţi-am spus că te-aş însoţi pe Titan! M-am săturat până-n gât de rahatul ăsta de meserie!

Îşi vârî iar degetul în nas şi porni către tunelul de serviciu, însoţit la distanţă de ceilalţi trei.

Peebles oftă şi clătină din cap: logica asta umană imposibilă! Dacă nici măcar adevărul nu-l crezuseră!

Short - short story

TURMA

de ***Cristian CASSIAN***

Scărpinîndu-şi uşor urechea dreaptă, Esodut închise carcasa dispozitivului de pe bancul de lucru şi, satisfăcut, îşi întinse trupul deşirat.

-Vă arăt eu vouă! mormăi, îndreptîndu-se spre oglindă.

Încercă să reziste câtva timp în faţa obiectului, dar cum nu voinţa era punctul lui forte, începu să-şi încordeze muşchii faciali, imitîndu-l pe tipul de la Centrul pentru Repartizarea Absolvenţilor:

-Tinere, pentru specialitatea dumitale nu există în momentul de faţă decât un post - cel de la Institutul pentru Cercetarea şi înmulţirea ciber-oilor de pe Saturn. Acolo, vei încerca să ajuţi ştiinţa să înmulţească aceste animale simpatice prin clonare dirijată.

-Ce vină am eu?! întrebă Esodut, realizînd că salariul părinţilor săi pe tot anul, plus economiile de-o viaţă ale bunicilor nu l-ar fi convins pe birocrat

să-i schimbe repartiția. Vă arăt eu vou! amenință cu pumnul către oglindă.

Lămurindu-se repede că prin inginerie genetică n-ar fi reuşit să sporească prea repede numărul oilor coloniei, Esodut se specializase într-o nouă ramură a roboticii viului - cibergenetica, şi reuşise, după mai multe nopți nedormite, să creeze o jucărie cibernetică revoluționară, care spera din toată inima că îl va ajuta să părăsească actualul loc de muncă de la Institut. Pentru că, pur şi simplu, URA OILE!!!

Era vorba despre un dispozitiv cibergenetic care, amplasat în corpul animalului, lângă o cavitate internă cu rol de rezonator, accelera activitatea glandelor sexuale ale acestuia, astfel încât, cu un apetit demn de invidiat, oiţele şi berbecuţii aveau să prolifereze într-un ritm senzațional.

În plus, drăcovenia moleculară acționa asupra materialului genetic al purtătorului, multiplicîndu-se la toți urmaşii săi.

-Sunt un geniu! se autogratulă Esodut şi scoase limba la imaginea din oglindă. Dumnezeul oilor-robot, cu înmulțire pe bandă rulantă...

Părăsi locul de lângă perete şi, din doi paşi, ajunse în dreptul bancului de lucru, unde-l aştepta un detector HE-DE (high-detection). Dacă-l apropiai la câteva zeci de centimetri de unul din dispozitivele cibergenetice de pe rafturi, începea să piuie îndrăcit. Pentru a nu speria cu el blândele animale cărora le fusese destinat, îl modelase sub forma unui miel.

-Ai grijă cum umbli pe aici! țipă îngrozit Esodut către tânăra şi atrăgătoarea asistentă ce se apropia de bancuri cu peria de curățenie.

Şi înhăță speriat cele două dispozitive pe care tocmai le terminase de construit.

-Vai, ce mieluşel simpatic! exclamă deodată asistenta, oprindu-se în fața animalului cibernetic, după care îl strânse protectoare la piept. Când ajunsese la distanța optimă față de coastele femeii, acesta începu să piuie slab.

Sperietura asistentei a trecut destul de repede, însă nici un psihiatru nu a reuşit să explice ce i s-a întâmplat lui Esodut după aceea şi nici să-l facă să se oprească din behăit.

SEPTEMBRIE AVEA TREIZECI DE ZILE

R.F. YOUNG

Sclavi docili, gata să îndeplinească cele mai extravagante dorinţe ale stăpânilor lor, roboţii din povestirile cu roboţi (când au înfăţişare omenească, se-nţelege) sunt, în general, numai de genul masculin. Ce se întâmplă, însă, când robotul este de genul feminin şi este fată-în-casă, iar stăpânul este un om? De la celebra Helen O'Loy, imaginată de Lester Del Ray, încoace, Robert F. Young a dat cel mai micător răspuns literar. Prin melancolia şi sensibilitata care tanspar din text, nuvela de faţă caracterizează, în bună măsură, întreaga creaţie a scritorului care, fără a fi una din marile "vedete" ale literaturii americane, este totuşi un scriitor foarte citit şi foarte apreciat de marele public.

Pe afişul din vitrină stătea scris: ÎNVĂŢĂTOARE DE VÂNZARE, FOARTE IEFTIN. Şi cu litere mai mici: *Ştie să gătească, să coasă şi se pricepe şi la gospodărie.*

O învăţătoare! - asta îl făcu pe Danby să-şi aduă aminte de băncile de şcoală, de radiere şi de frunzele de toamnă; de cărţi, de visuri şi de râsete. Proprietarul magazinului de vechituri o îmbrăcase într-o rochie viu colorată şi o încălţase în nişte sandale mici, roşii, şi acum stătea în cutia ei verticală din vitrină, o păpuşă în mărime naturală, aşteptînd ca cineva să-i dea viaţă.

Danby încercă să-şi continue drumul de-a lungul străzii primăvăratice, spre parcarea unde-şi ţinea Baby-Buick-ul. Poate că Laura îi comandase deja cina şi-l aştepta la masă, furioasă de întârziere. Dar rămase pe loc, înalt şi slab, încă tânăr, cu o undă de regret în ochii lui căprui, melancolici, şi cu faţa blândă ce-i dădea un aer de sfiiciune.

Îl nelinişte starea aceea de inerţie. Trecuse de atâtea ori prin faţa magazinului, în drumul de la parcare la birou şi înapoi, de la parcare la birou, dar acum era pentru prima dată când se oprise şi-şi aruncase privirea în vitrină. Dar nu era acum, tot pentru prima oară, când vitrina conţinea ceva ce-i dorea el?

Danby încercă să-şi răspundă la această întrebare: chiar îşi dorea o învăţătoare? Greu de spus. Dar Laura

sigur avea nevoie de cineva care s-o ajute la gospodărie şi nu-şi putea permite o servitoare-robot, iar Billy sigur putea primi nişte lecţii în plus, pe lângă cele de la televizor, pentru noile seturi de teste ce aveau să vină, şi...

Şi... şi părul ei îl duse cu gândul la lumina soarelui de septembrie, iar faţa ei era ca o zi de septembrie. Îl învălui o ceaţă uşoară de septembrie şi, deodată, inerţia îl părăsi şi începu să meargă, dar nu în direcţia în care intenţionase...

-Cât costă învăătoarea din vitrină? întrebă el.

Vechituri de toate felurile erau împrăştiate peste tot în magazin. Proprietarul era un omuleţ bătrân, cu părul alb şi stufos şi ochi strălucitori. Zâmbi la întrebarea lui Danby.

-Vă place, domnule? Este foarte drăguţă.

Danby simţi că-i ard obrajii.

-Cât costă? repetă el.

-49,95, plus sau minus 5 dolari lada.

Lui Danby nu-i venea să creadă. Erau atât de rare aceste învăţătoare, încât preţurile ar fi trebuit să crească, nu să scadă. Şi, totuşi, cu nici măcar un an în urmă, când avusese de gând să cumpere o învăţătoare recondiţionată, pentru clasa a treia, ca să-l ajute pe Billy la lecţiile de la teleşcoală, cea mai ieftină pe care o găsise depăşea cu mult 100 de dolari. Ar fi putut s-o cumpere chiar şi la acel preţ, dacă Laura nu l-ar fi dus atâta cu vorba. Laura nu urmase niciodată o şcoală adevărată şi nu putea înţelege.

Dar la preţul acesta! Şi putea şi să coasă, şi să gătească! Mai mult ca sigur că, de data asta, Laura n-avea să-l mai ducă cu vorba. Absolut sigur n-o va face, dacă nu-i va da el vreo şansă.

-E... E în condiţii bune?

Faţa proprietarului se întristă.

-Vai, domnule, dar a fost controlată în amănunţime! Bateriile şi motorul sunt noi şi de calitate foarte bună. Benzile mai ţin încă 10 ani de aici încolo şi probabil că băncile ei de memorie vor dura o veşnicie. Staţi puţin, să v-o aduc aici şi să vă fac o demonstraţie.

Lada avea nişte rotiţe, cu toate acestea era destul de greu de manevrat. Danby îl ajută pe bătrân s-o dea jos din vitrină şi s-o ducă în magazin. O aşezară lângă uşă, unde lumina era mai bună. Bătrânul se dădu înapoi un pas şi o privi admirativ.

-Poate că-s eu de modă veche, dar părerea mea este că teleprofesoarele n-o să se compare niciodată cu cele adevărate. Nu-i aşa că aţi urmat o şcoală adevărată?

Danby dădu din cap.

-Mă gândeam eu. E ciudat, dar vă ghicesc pe toţi.

-Pune-o în funcţiune, te rog.

Butonul de pornire era mic, ascuns în spatele lobului urechii stângi. Proprietarul bâjbâi puţin până îl găsi. Se auzi un mic păcănit, urmat de un zgomot surd, destul de greu de perceput, ca torsul unei pisici. Apoi obrajii prinseră culoare, pieptul începu să se ridice, să coboare; ochii albaştri se deschiseră...

Danby îşi înfipse unghiile în palme.

-Fă-o să spună ceva.

-Răspunde aproape la orice, domnule, zise bătrânul. La cuvinte, la situaţii, la scene... Dacă vă hotărâţi s-o cumpăraţi şi n-o să fiţi mulţumit de ea, aduceţi-o înapoi şi voi fi bucuros să vă restitui banii. Se întoarse din nou către chipul din ladă. Cum te cheamă?

-Domnişoara Jones.

Vocea ei era ca o adiere de septembrie.

-Cu ce te ocupi?

-Mă ocup, în mod deosebit de clasa a patra, dar fac faţă şi claslor întâi, a doua, a treia, a cincea, a şasea, a şaptea şi a opta. Stăpânesc foarte bine literatura, filozofia, istoria religiilor... De asemenea, sunt expertă în treburile gospodăriei, sunt bucătăreasă calificată şi pot să îndeplinesc sarcini simple, cum ar fi cârpitul ciorapilor, cusutul nasturilor şi cârpitul rupturilor sau al găurilor din haine.

-Aştia bagă tot felul de chestii în ultimele lor modele, spuse bătrânul încet către Danby. Când şi-au dat seama că teleşcoala îşi consolidează poziţiile, au încercat tot ce le-a stat în putinţă ca să lovească în Companiile Cerealiere. Dar n-au rezolvat nimic.

Se întoarse din nou către cutie:

-Ieşi afară, domnişoară Jones. Arată-ne cât de frumos ştii să mergi...

Ea înconjură o dată camera întunecoasă, în rochia ei ca o ploaie veselă de culori şi cu sandalele micuţe, strălucind pe podeaua prăfuită. Apoi se întoarse şi se opri, în aşteptare, lângă uşă.

Danby îşi găsi cu greu cuvintele.

-Bine, vorbi el, într-un târziu. Pune-o înapoi în cutie. Am s-o cumpăr.

*

-Ai adus ceva pentru mine, tată? strigă Billy. Ceva pentru mine?

-Desigur! răspunse Danby, împingînd lada pe alee şi ridicînd-o pe mica verandă din faţa casei. Pentru tine şi pentru mama.

-Vezi numai să fie ceva bun! se auzi din prag vocea ameninţătoare a Laurei, care stătea cu mâinile încrucişate pe piept. Mâncarea s-a răcit de tot...

-Poţi s-o încălzeşti, spuse Danby. Ia priveşte, Billy!

Trecu lada peste prag, respirînd din greu, şi o împinse în antreu, iar de acolo în sufragerie. Pe ecranul de 120 de grade al televizorului, un vânzător ambulant, îmbrăcat într-o jachetă roşie, făcea o reclamă gălgioasă noului tip de maşină Linconette decapotabilă.

-Fii atent la carpetă! exclamă Laura.

-Nu te enerva, n-o să fac nimic, o potoli Danby. Şi mai închideţi odată televizorul ăla, să ne putem şi noi înţelege ca oamenii.

-Îl închid eu, tată.

Cu paşii lui de copil de nouă ani, Billy străbătu camera şi-l întrerupse pe vânzător, cu jacheta lui roşie cu tot.

Simţind respiraţia Laurei în ceafă, Danby se fâstâci puţin, când fu să scoată capacul lăzii.

-O învăţătoare! Laura rămase ca trăznită în faţa cutiei deschise. Ce-ai ales şi tu dintre toate lucrurile pe care un bărbat le poate aduce unei soţii! O învăţătoare!

-Nu e numai o simplă învăţătoare, ripostă Danby. Ştie să gătească, să coasă, ştie... Ştie să facă aproape orice. Întotdeauna ai spus că ai nevoie de o servitoare. Ei bine, iat-o! Şi-l poate ajuta şi pe Billy la lecţiile lui de teleşcoală.

-Cât a costat?

Pentru prima oară Danby observă că soţia lui avea o faţă foarte îngustă.

-49,95$.

-49,95? George, eşti nebun? De atâta timp strâng abni, ca să ne cumpărăm o maşină nouă, o Cadillette, şi tu îi arunci pe o învăţătoare veche şi stricată? Ce ştie ea despre teleeducaţie? Doamne, da-i rămasă în urmă cu 50 de ani!

-Nu vreau să mă ajute la lecţii, mormăi Billy, aruncînd o privire sălbatică în direcţia lăzii. Teleprofesoara mea mi-a spus că învăţătoarele astea vechi şi androide nu-s bune de nimic. Şi... şi ne mai şi bat!

-Nu este adevărat, răspuse Danby. Eu ar fi trebuit să ştiu, pentru că am fost la o şcoală până în clasa a opta. Se întoarse spre Laura. Nu este nici stricată şi nici rămasă în urmă cu 50 de ani. Şi ştie mai mult despre adevărata educaţie decât vor şti vreodată teleprofesorii voştri. Şi, cum am mai spus, ştie să gătească, ştie să coasă...

-Bine, atunci spune-i să ne încălzească mâncarea.

-O să-i spun!

Îşi băgă mâna în cutie şi apăsă butonul de contact şi, când se deschiseră ochii albaştri, spuse:

-Vino cu mine, domnişoară Jones.

Apoi o conduse în bucătărie. Îl încânta felul în care ea îi urma instrucţiunile: pe care buton să apese, ce manetă să ridice sau să coboare, ce indicatoae să fixeze şi la care cifre. Cina dispăru de pe masă într-o secundă şi apăru din nou într-o clipire, caldă, aburindă şi ademenitoare. Laura se îmblânzi.

-Mă rog, mormăi ea.

-Cred şi eu "mă rog"! spuse Danby. Ţi-am spus că ştie să gătească, nu-i aşa? Acum nu mai ai de ce să te plângi de unghii rupte şi de nasturi rupţi şi...

-Perfect, George, nu mai insista atât.

Faţa îi era din nou normală, deşi părea prea slabă, dar asta făcea parte din drăgălăşenia ei; faţa, ochii negri şi aprinşi şi gura atât de perfect conturată. Pieptul i se ridicase din nou şi arăta superb în neglijeul acela purpuriu, cu fire de aur. Danby se gândi că ar fi putut face o alegere şi mai rea. Îi ridică bărbia cu un dget şi o sărută.

-Gata, gata, hai să mâncăm,

spuse el.

Fără să vrea, uitase de Billy. Ridicîndu-şi privirea din farfurie, îl văzu stînd în prag, fixînd-o furios pe domnişoara Jones, care era ocupată cu fiertul cafelei.

-N-o să mă bată? spuse el, răspunzînd privirii lui Danby.

Acesta râse. Se simţea mai bine acum, când jumătate din bătălie era câştigată. De cealaltă jumătate avea să aibă el grijă mai târziu.

-Bineînţeles că n-o să te bată, răspunse el. Hai la masă şi mănâncă, aşa, ca un băiat cuminte.

-Da, interveni şi Laura, grăbeşte-te. Urmează "Romeo şi Julieta" la *Ora Western*-ului şi nu vreau să pierd nici un minut.

Billy se resemnă.

-Of, bine!

Dar când intră în bucătărie, ca să se aşeze la masă, o ocoli cu grijă pe domnişoara Jones.

Romeo Montague îşi răsuci o ţigară cu degete îndemânatice, o puse între buzele umbrite de sombrero şi o aprinse cu un chibrit de bucătărie. Apoi îşi îndreptă calul bălan în josul dealului luminat de lună spre ferma Capuleţilor.

"Cred că s-ar face să fiu mai atent, monologă el. Păstorii ăştia afurisiţi de Capuleţi, neam de neamul lor duşman de-ai alor mei, văcari nobili, m-ar curăţa înainte să ştiu pe ce lume sunt, dacă le-aş da ocazia. Dar pentru fetiţa asta pe care am văzut-o la chef astă seară merită să risc."

Danby se încruntă. N-avea nimic împotriva rescrierii pieselor clasice, dar i se părea că autorii prea exagerau afacerea dintre păstori şi văcari. Totuşi, Laura şi Billy nu păreau deloc afectaţi de acest lucru. Stăteau ghemuiţi în fotoliile lor de vizionare, holbîndu-se pierduţi la ecranul de 120 de grade. Deci cei ce rescriau aceste piese ştiau, la urma urmei, ce fac.

Chiar şi domnişoara Jones părea interesată.

...dar asta era imposibil! realiză Danby deodată. *Nu putea fi interesată*! Chiar dacă ochii ei albaştri aveau o privire inteligentă, când fixau ecranul, ceea ce făcea ea de fapt era să stea acolo şi să-şi consume bateriile. Trebuia să fi ascultat de Laura şi s-o fi deconectat...

Dar n-avusese acest curaj. I se părea un act de cruzime să i se oprească cuiva viaţa, chiar şi numai pentru câtva timp. Era ceva ridicol în acest gând, dacă şi-l mai pusese cineva vreodată. Danby se mişcă nervos în scaunul lui şi nervozitatea se accentuă când îşi dădu seama că a pierdut firul piesei. Când înţelese din nou ce se întâmpla pe ecran, Romeo escaladase deja gardul Capuleţilor, se strecurase prin livadă şi stătea sub un balcon nu prea înalt, într-o grădină somptuoasă şi strălucitor aranjată, dar de prost gust.

Julieta Capulet ieşi pe balcon prin două uşi cu canaturi de sticlă, total anacronice în acest decor. Purta un costum de văcăriţă -sau de păstoriţă- cu o cămăşuţă ce-i acoperea coapsele, iar codiţele blonde îi erau acoperite de

un sombrero cu boruri largi. Se aplecă peste balustrada balconului, căutînd cu privirea în grădină.

"Ce dracu' faci acolo, Romi?, întrebă ea tărăgănat.

-Bine, dar e ridicol! exclamă deodată domnişoara Jones. Cuvintele, costumul, acţiunea, locul - totul este greşit.

Danby se holbă la ea. Brusc, îşi aminti ce-i spusese proprietarul magazinului de vechituri despre reacţia ei atât la situaţii şi scene, cât şi la vorbe. Bineînţeles că îşi închipuise că bătrânul se referise la ceea ce era strict legat de îndatoririle ei de profesoară, nu şi la tot ceea ce era şi se întâmpla în jurul ei. Îl asaltă un gând care-l îngrijoră. Observă că nici Billy şi nici Laura nu mai urmăreau piesa, ci o priveau pe domnişoara Jones cu ochi neîncrezători. Era un moment foarte critic. Danby îşi drese glasul.

-Piesa nu este chiar aşa de "greşită", domnişoară Jones. A fost doar rescrisă. Ştiţi, astăzi nimeni n-ar mai urmări versiunea originală. Şi, dacă nimeni n-ar mai face-o, de ce să mai fie finanţată?

-Dar trebuia să facă din ea un film western?

Danby aruncă o privire temătoare soţiei lui. Uimirea din ochii ei se transformase într-o indignare furioasă. Grăbit, îşi întoarse privirile spre domnişoara Jones.

-Western-urile sunt la modă acum, domnişoară Jones, începu el să explice. Un fel de renaştere a începuturilor televiziunii. Şi, dacă oamenii le solicită, de ce să nu fie finanţate? Iar scriitorii renunţă la ideile proprii pentru a găsi permanent alte subiecte ce pot fi rescrise.

-Dar Julieta în costum de văcăriţă?! Este sub orice limită, chiar şi pentru un nivel mediu de distracţie.

-Da, George, am înţeles şi cred că este de ajuns. Vocea Laurei era rece. Ţi-am spus doar că este rămasă în urmă cu 50 de ani. Ori o închizi, ori mă duc la culcare!

Danby oftă şi se ridică. Se simţi ruşinat, într-un fel, când se îndreptă spre domnişoara Jones şi când, apoi, îi pipăi butonul de după ureche. Ea îi privea calm, cu mâinile odihnindu-se nemişcate în poală şi respiraţia pulsîndu-i ritmic prin nările sintetice.

Era ca şi cum ar fi ucis-o. Danby tremura tot, când se întoarse la loc.

-Tu, cu învăţătoarele astea ale tale...! pufni Laura.

-Taci din gură, spuse încet Danby.

Privi din nou către ecran, dar nu-l mai interesa nimic din ceea ce vedea. Îl lăsa indiferent. Programul următor prezenta o altă piesă, una poliţistă, numită "Macbeth". Şi asta îl lăsa rece. Se uită pe furiş la domnişoara Jones. Nu mai respira, iar ochii îi erau închişi. Camera părea îngrozitor de pustie. Într-un târziu, nemaiputînd suporta atmosfera, se ridică.

-Mă duc să fac o cursă, îi spuse Laurei şi ieşi.

Își scoase Baby-Buick-ul de pe alee și o porni în jos spre bulevard, întrebîndu-se într-ua de ce o învățătoare demodată putea să-l afecteze atât. Știa că nu era doar nostalgia, deși făcea și ea parte din starea lui - nostalgia după septembrie și după școala adevărată, după intrarea în clasă în dimineți de septembrie, și după profesoara care iese din micul ei cabinet de lângă tablă, după ce s-a sunat, și spune: "Bună dimineața, elevi. Nu-i așa că este o zi minunată pentru studiu?".

Nu iubise școala mai mult decât alți copii și știa că septembrie însemna și altceva decât cărți și visuri de toamnă. Însemna ceva ce el pierduse undeva pe drum, ceva nedefinit, ceva intangibil. Iar acum avea disperată nevoie de acel ceva...

O luă de-a lungul bulevardului, învârtindu-se în jurul și printre micile automobile, care goneau spre sud. Când coti pe strada laterală, care ducea spre "Prietenosul Fred", văzu că la colț se monta o dugheană nouă. O firmă uriașă atrăgea privirile: *CRENVURȘTI MARI LA CĂRBUNE - în curând, veți servi aici un crenvurșt adevărat, prăjit la un foc adevărat.*

Trecu mai departe, opri în parcarea de la "Prietenosul Fred", ieși în noaptea înstelată de primăvară și se strecură pe ușa laterală a barului. Era multă lume, dar reuși să găsească, totuși, un separeu liber. Se așeză și introduse o fișă în distribuitor, comandîndu-și o bere.

Abătut, o sorbi încet din paharul de hârtie udă. Aerul din separeu era înăbușitor și păstra încă mirosul celui care-l ocupase înaintea lui - un bețiv ordinar, se gândi Danby. Se întrebă, deodată, cum fusese oare în zilele de demult, când nu existau încă spareuri ca acesta de acum și când stăteai la masă, cot la cot cu alți clienți permanenți ai localului, și fiecare știa cât băuse și cât de beat era fiecare. Apoi se întoarse cu gândul la domnișoara Jones.

Deasupra distribuitorului de băuturi, era un mic ecran de televizor și dedesubt era scris: AVEȚI PROBLEME? LUAȚI LEGĂTURA CU "PRIETENOSUL FRED", CONFESORUL BARULUI - VĂ VA ASCULTA DUREREA (doar 25 cenți pentru trei minute). Danby introduse o fisă în deschizătura aparatului. Se auzi un țăcănit scurt, fisa reveni și apoi se auzi vocea imprimată a "Prietenosului Fred": "Sunt ocupat acum, amice. Așteaptă-mă un minut".

După un minut și încă o bere, Danby încercă din nou. De data asta, ecranul-microfon se lumină și fața Prietenosului Fred, cu obrajii roșii, apăru pe ecran, puțin neclară.

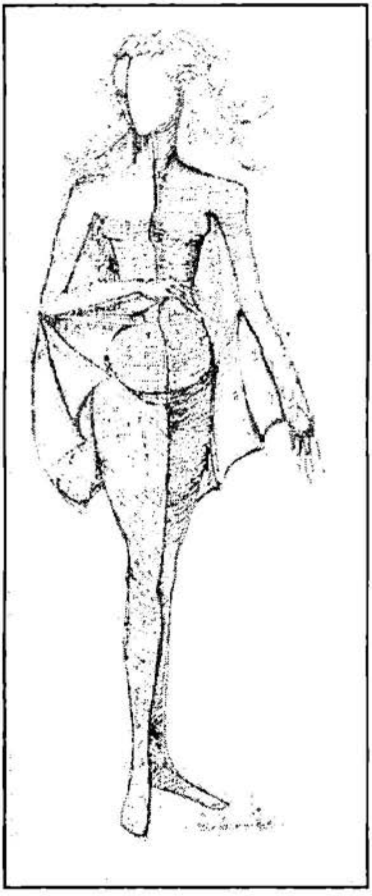
-Salut, Geroge, cum merge?

-Destul de bine, Fred. Destul de bine.

-Dar ar putea fi și mai bine, hmm?

Danby dădu din cap.

-Ai ghicit, Fred. Ai cam ghicit. Se uită spre berea singuratică din fața lui. Am... am cumpărat o învățătoare, Fred.

-O învăţătoare!

-Da, recunosc că-i cam ciudat ce am făcut, dar mă gândeam că l-ar fi putut ajuta pe puşti la lecţiile lui de la televizor - testele finale se apropie şi ştii ce simt puştii ăştia când nu trimit răspunsuri corecte şi nu pot câştiga un premiu. Şi apoi m-am gândit - e un tip special de învăţătoare, trebuie să înţelegi asta, Fred - m-am gândit că ar fi putut-o ajuta pe Laura la treburile casei. Aşa m-am gândit...

Vocea i se stinse, când ridică ochii spre ecran. Prietenosul Fred îşi clătina faţa foarte solemn. Obrajii săi roşii tremurară.

-George, ascultă-mă pe mine, descotoroseşte-te cât mai repede de învăţătoarea aia. Mă auzi, George? Scapă de ea. Învăţătoarele astea androide sunt tot atât de rele ca şi demodatele alea adevărate - adică cele care respiră cu adevărat. Ştiai o chestie, George? N-ai s-o crezi, dar eu ştiu sigur îi bat pe puşti. Chiar aşa. Îi bat. Se auzi un bâzâit şi imaginea începu să-şi piardă din claritate. A expirat timpul George. Mai vrei de-o fisă?

-Nu, mulţumesc, răspunse Danby.

Îşi termină berea şi plecă.

Oare toată lumea le ura pe învăţătoare? Şi, dacă da, atunci de ce nu le urau şi pe teleprofesoare?

Danby se gândi la paradoxul acesta toată ziua următoare. Cu 50 de ani în urmă, profesorii androizi păreau să rezolve problema educaţională, cu acelaşi profit cu care, pe la începutul secolului, se rezolva problema economică prin reducerea dimensiunilor şi preţului maşinilor de prestigiu. Dar, preîntâmpinînd criza de profesori cu ajutorul profesorilor androizi, acest fapt n-a făcut altceva decât să scoată în evidenţă celălalt aspect al problemei - criza şcolilor. La ce foloseau atâţia profesori, dacă n-aveau clase în care să predea? Şi cum să facă rost de bani pentru şcoli noi, când ţara avea permanentă nevoie de superşosele, tot

mai numeroase şi mai bune?

Era o prostie să susţii că şcolile publice aveau prioritate faţă de drumurile publice, pentru că dacă neglijai şoselele automat descurajai cetăţeanul în dorinţa de a-şi cumpăra maşini noi, deci loveai în economie, grăbind o criză şi, deci, făcînd şi mai imposibilă construirea de şcoli noi.

Dacă descopereai acest şir logic, n-aveai decât să-ţi scoţi pălăria în faţa Companiilor Cerealiere. Ele salvaseră naţiunea, prin introducerea teleprofesoarelor şi a teleeducaţiei. Într-o cameră doar, cu o tablă într-o parte şi cu un ecran în cealaltă parte, o singură profesoară putea ţine lecţii pentru 50 de milioane de copii şi, dacă vreunul dintre ei era nemulţumit de ea, n-avea decât să schimbe canalul pe un alt program teleeducaţional, finanţat de o altă companie cerealieră (şi, bineînţeles că părinţii aveau grijă de copii să nu piardă orele sau să le schimbe clasa, după ce puştii trecuseră testele finale).

Dar cel mai mare avantaj al acestui sistem ingenios era faptul că aceste companii plăteau totul, scutindu-l pe cetăţean de una din cele mai împovărătoare taxe şi lăsîndu-i astfel carnetul de cecuri liber pentru taxe de vânzare, gaze, impozite şi rate pentru maşină. Tot ceea ce se cerea în schimbul acestor generoase servicii publice era ca şi elevii - şi de preferat şi părinţii - să consume cereale.

Deci paradoxul nu era, la urma urmei, nici un paradox. O învăţătoare era o anatemă, pentru că simboliza cheltuieli, o teleprofesoară era un funcţionar public respectat pentru că simboliza economia însăşi.

Dar diferenţa, şi Danby ştia asta, era mult mai adâncă.

Dacă ura faţă de învăţătoare era cumva atavică, ea se datora campaniei de propagandă lansată de companiile cerealiere, când îşi puseseră în aplicare ideea, la început. Ele erau acelea care lansaseră mitul despre învăţătoarele care-şi băteau elevii şi-l repetau din când în când, ca să nu existe îndoieli.

Problema era că majoritatea oamenilor erau teleeducaţi şi deci nu aveau cum să ştie adevărul. Danby era o excepţie. Se născuse într-un orăşel aşezat pe înălţimi muntoase, care făceau imposibilă receptarea programelor de televiziune, şi, înainte ca familia să fi coborât la oraş, fusese dat la o şcoală adevărată. Deci *ştia* că învăţătoarele nu-i băteau pe elevi.

Sau probabil că Beneficiarii Androizilor distribuiseră, din greşeală, unul sau două modele defecte. Deşi asta părea imposibil. Beneficiarii Androizilor formau o corporaţie destul de competentă - personalul staţiilor de întreţinere era al lor şi era excelent, apoi stenografele, chelneriţele, servitoarele, pe care le puteai procura de la orice magazin...

Bineînţeles că funcţionarul de mediu, de-abia intrat în afaceri, sau o familie cu un venit mediu nu-şi puteau permite o asemenea extravaganţă. Dar -şi Danby încercă să-şi limpezească

gândurile- nu era acesta un motiv în plus ca Laura să fie mulțumită cu o asemenea servitoare, care să o ajute la treburile casei?

Dar ea nu era mulțumită. Când se întoarse acasă, în seara aceea, nu avu decât să-i privească fața, ca să știe, fără nici o urmă de îndoială, că ea nu era mulțumită. Nu-i mai văzuse niciodată obrajii atât de supți, buzele atât de strânse.

-Unde-i domnişoara Jones? întrebă el.

-În cutia ei, răspunse Laura. Şi mâine dimineață ai s-o duci frumos înapoi de unde-oi fi cumpărat-o şi ai să te întorci cu cei 49,95 dolari.

-N-o să mă mai bată încă o dată! spuse şi Billy, ghemuit turceşte în fața televizorului.

Danby păli.

-L-a lovit?

-Păi, nu chiar... răspunse Laura.

-Ori da, ori nu.

-Povesteşte-i ce-a spus despre teleprofesoara mea! strigă Billy.

-A spus că profesoara lui Billy nici pentru cai n-ar fi bună.

-Şi spune-i ce-a spus despre Hector şi Ahile!

Laura pufni cu dipreț.

-A spus că-i o ruşine să faci dintr-o operă clasică, aşa cum este "Iliada", o melodramă cu indieni şi cow-boy şi să pretinzi că faci educație.

Faptele ieşiră la iveală treptat. Se părea că în acea dimineață domnişoara Jones pornise o campanie intelectuală din momentul în care Laura o pusese în funcțiune şi până o deconectase. După părerea domnişoarei Jones, în casa lui Danby nimic nu era bun, începînd cu programele de la televizor, pe care le urmărea Billy la micul aparat roşu din camera sa, şi cu Programele de Dimineață şi de După-amiază, pe care le urmărea împreună cu Laura la marele televizor din sufragerie, şi terminînd cu desenul de pe tapetul din coridor (micile maşin Cadillette, roşii, rulînd de-a lungul şoselelor ca nişte panglici împletite), cu fereastra imaginară din bucătărie, care reprezenta un parbriz de maşină, şi cu atât de puținele cărți.

-Poți să-ți imaginezi aşa ceva? întrebă Laura. Ea încă mai crede că se tipăresc cărți!

-Eu vreau să ştiu dacă l-a lovit pe Billy sau nu!

-Ajung şi la asta...

Pe la ora trei, domnişoara Jones deretica prin camera lui Billy. Conştiincios, Billy îşi urmărea lecțiile, şezînd la biroul său mic, cuminte şi drăgălaş ca de obicei, absorbit de eforturile cowboy-ilor de a cuceri Troia, satul indian, când, deodată, domnişoara Jones treversă camera ca o nebună, făcu observația aceea profanatoare despre modificarea Iliadei şi închise televizorul chiar în mijlocul lecției. Atunci Billy a început să țipe şi Laura a năvălit în cameră, chiar când domnişoara Jones îl ținea de braț cu o mână, iar pe cealaltă o avea ridicată pentru a-l lovi.

-Am ajuns la timp, spuse Laura.

Nici nu vreau să mă gândesc la ce s-ar fi putut întâmpla. Doamne, dacă l-ar fi putut omorî...

-Mă îndoiesc, răspunse Danby. Ce s-a mai întâmplat apoi?

-L-am smuls pe Billy din strânsoare, iar ei i-am spus să se ducă înapoi în cutie. Apoi am deconectat-o şi i-am pus capacul. Şi, crede-mă, George Danby, nu va mai deschide nimeni cutia! Şi repet: mâine dimineaţă, s-o duci frumos înapoi, dacă vrei să mai săm îm aceeaşi casă cu tine!

Danby se simţi rău toată seara. Mâncă în silă, privi un timp plictisit la Ora Western-ului, aruncînd câte o privire furişă, când era sigur că Laura nu-l priveşte, spre cutia mută de lângă uşă. Eroina programului era o dansatoare de bar - o blondă cu numărul 90-60-90, care se numea Antigona. Se părea că fraţii ei se omorâseră într-un duel cu pistoalele şi că şeriful - un individ care se numea Creon, aprobase numai pentru unul o înmormântare creştinească pe Boot Hill, insistînd fără nici un motiv ca celălalt frate să fie lăsat neînmormântat în deşert, pradă vulturilor. Antigona nu voia să accepte acest lucru şi-i spusese surorii ei, Ismena, că dacă unul din fraţii ei avea parte de un mormânt ca lumea, trebuia înmormântat şi celălalt, şi că ea, Antigona, avea să se îngrijească de acest lucru şi o ruga pe Ismena s-o ajute. Dar acesteia îi era frică, aşa că Antigona spuse bine, o va face ea singură; şi apoi un bătrân speculant, Tiresias, veni în oraş şi...

Danby se strecură fără zgomot în bucătărie şi ieşi pe uşa din spate. Se urcă la volan şi o porni în josul bulevardului; geamurile maşinii erau larg deschise, iar vântul cald îl învăluia din toate părţile. La colţul străzii, dugheana cu crenvurşti era aproape gata. O privi în treacăt, dînd colţul pe strada laterală. La "Prietenosul Fred" erau câteva separeuri libere şi-şi alese unul la întâmplare. Bău câteva beri, stînd acolo la barul singuratic, şi medită îndelung. Când socoti că soţia şi copilul s-au culcat, se întoarse acasă, deschise lada domnişoarei Jones şi-i dădu drumul.

-Ai vrut să-l baţi pe Billy în după-amiaza aceasta? o întrebă el.

Ochii albaştri îl priveau cu fermitate, genele zbătîndu-se la intervale regulate, pupilele adaptîndu-se la lumina din sufragerie, lăsată aprinsă de Laura.

-Sunt incapabilă de a lovi fiinţe umane, domnule. Cred că acest lucru este menţionat în foaia mea de garanţie.

-Mă tem că termenul de garanţie a expirat mai demult, domnişoară Jones, spuse Danby. Vocea îi era îngroşată şi cuvintele i se împleticeau. Dar de fapt asta nu contează. Totuşi, l-ai apucat de mână, nu-i aşa?

-Am fost obligată, domnule.

Danbuy se încruntă. Şovăi o clipă, apoi se strecură în sufragerie, cu picioare parcă de cauciuc.

-Vino şi aşează-te lângă mine, domniş... domnişoară Jones, şi spune-mi ce s-a întâmplat.

O privi cum iese din cutie şi traversează camera. Era ceva ciudat în mersul ei. Pasul nu-i mai era uşor, ci îngreunat. Trupul ei nu se mai unduia delicat, ci fiecare mişcare i se părea o grimasă dureroasă. Tresări când îşi dădu, în sfârşit, seama că şchioapătă. Ea se aşeză pe canapea, iar el alături de ea.

-Te-a lovit, nu-i aşa? o întrebă el.

-Da, domnule. A trebuit să-l prind de mână, altfel mă lovea din nou.

În faţa ochilor lui, camera plutea într-o ceaţă roşiatică. Deodată, ceaţa prinse a se risipi, când îşi dădu seama că deţinea tocmai arma de care avusese nevoie: măciuca psihologică cu care putea să potolească orice obiecţii la adresa domnişoarei Jones. Dar privirea îi rămăsese tulbure, înecată în regrete.

-Îmi pare extrem de rău, domnişoară Jones. Mă tem că Billy este prea agresiv.

-Nici nu poate fi altfel, domnule. Am rămas uimită azi, când am aflat că acele programe îngrozitoare, pe care le urmăreşte la televizor, reprezintă întregul lui bagaj educaţional. Teleprofesoara lui nu este altceva decât un maestru de ceremonii, a cărui grijă principală este aceea de a vinde produsele cerealiere ale companiei pe care o reprezintă. Înţeleg acum de ce scriitorii voştri se întorc la clasici pentru a descoperi idei. Creativitatea lor este distrusă de aceste clişee încă din faza embrioanră.

Danby era încântat. Niciodată nu mai auzise pe cineva vorbind astfel. Dar nu erau numai vorbele... Era şi felul în care le spunea, puterea de convingere din vocea ei, în ciuda faptului că nu era decât un difuzor, construit cu multă îndemânare, conectat la benzi care, la rândul lor, erau conectate la extrem de complicate bănci de memorie.

Dar stînd acolo, lângă ea, urmărindu-i mişcarea buzelor, genele în bătaia lor deasă peste ochii atât de albaştri, era ca şi cum septembrie deschisese uşa şi intrase în cameră.

Deodată, îl învălui un sentiment de pace adâncă. Zilele de septembrie, bogate, calme, se perindară pe rând în faţa ochilor lui şi-şi dădu seama atunci de ce se deosebeau ele de altele. Se deosebeau pentru că erau adânci şi frumoase, şi liniştite; pentru că cerul albastru promitea alte zile şi mai bogate, şi mai calme. Se deosebeau, pentru că însemnau ceva...

Clipele de acum erau atât de intens plăcute, încât Danby ar fi vrut ca ele să ţină veşnic. Numai la gândul că aveau să ia sfârşit, sufletul i se chirci într-o agonie chinuitoare şi, instinctiv, făcu singurul gest fizic pe care l-ar fi putut face pentru a le prelungi. Înconjură cu braţul umerii domnişoarei Jones.

Ea nu se mişcă. Stătea acolo, liniştită, cu pieptul mişcîndu-se în sus şi în jos la intervale regulate, cu genele lungi coborînd din când în când, ca nişte păsări negre, blânde, dînd din aripi peste ape albastre, limpezi.

-Piesa pe care am văzut-o

aseară - "Romeo şi Julieta", de ce nu ţi-a plăcut?

-A fost ceva îngrozitor, domnule! O parodie, credeţi-mă, stridentă, fără nici o valoare; frumuseţea versului era coruptă şi ignorată.

-Cunoşti versurile?

-Câteva.

-Spune-le, te rog.

-Da, domnule. La sfârşitul scenei balconului, când cei doi îndrăgostiţi se despart, Julieta spune: "Noapte bună, noapte bună! Despărţirea-i o tristeţe atât de dulce, că până-n zori ura-ţi-voi noapte bună". Şi Romeo răspunde: "Coboară somnul peste-a tale pleoape şi pace-n suflet! Somn de-aş fi şi pace, odihna-mi cât de dulce-ar fi!". De ce-au scos versurile acestea, domnule? De ce?

-Pentru că trăim într-o lume mizeră, răspunse Danby, surprins de revelaţia spontană, şi-n această lume lucrurile valoroase nu mai au nici o valoare. Recită... recită încă o dată versurile, te rog, domnişoară Jones.

-"Noapte bună, noapte bună. Despărţirea-i o tristeţe atât de dulce, că până-n zori ura-ţi-voi noapte bună...".

-Lasă-mă pe mine să continui. Danby se concentră. "Coboară somnul peste-a tale pleoape şi pace...

-...în suflet...

-Somn de-aşi fi şi pace, odihna-mi...

-...cât...

-...odihna-mi cât de dulce-ar fi!"

Deodată, domnişoara Jones se ridică.

-Bună seara, doamnă.

Danby nu se obosi să se ridice. N-ar fi folosit la nimic. O vedea pe Laura foarte bine de unde stătea. Laura se oprise în pragul sufrageriei, îmbrăcată în noua ei pijama Cadillette, cu picioarele goale, de aceea n-o auzise când coborâse, pe furiş, scările. Maşinile bidimensionale ce compuneau imprimeul pijamalei de un roşu aprins păreau că trec năvalnice peste trupul ei, subliniindu-i sânii, pântecul, picioarele.

Îi văzu faţa îngustă şi ochii reci, nemiloşi, şi îşi dădu seama că ar fi fost inutil să încerce să-i explice pentru că n-ar fi înţeles - n-ar fi putut să înţeleagă. Şi, deodată, realiză, cu o claritate şocantă, că în lumea în care trăia septembrie murise demult. Şi se văzu dimineaţa încărcînd cutia în maşină şi conducînd în josul străzilor strălucitoare, către micul magazin de vechituri, şi cerîndu-i proprietarului banii înapoi. Şi, apoi, se văzu pe sine, dar nu-şi sfârşi gândul şi, când ridică ochii, o văzu pe domnişoara Jones stînd în mijlocul atât de vulgar al sufrageriei şi o auzi spunînd o dată, şi încă o dată, ca o placă zgâriată şi uimită: "S-a întâmplat ceva, doamnă, s-a întâmplat ceva?".

De-abia după câteva săptămâni se simţi Danby destul de întreg pentru a bea o bere la "Prietenosul Fred". Laura începuse, de câteva zile, să vorbească din nou cu el şi lumea, chiar dacă nu mai era cea de dinainte, încerca să intre în vechiul ei curs.

Scoase maşina cu spatele de pe alee şi o luă în jos pe stradă, spre traficul viu colorat al bulevardului. Era o noapte senină de iunie, stelele erau puncte luminoase de cristal, undeva departe, deasupra focului fluorescent al oraşului. În colţul străzii, dugheana cu crenvurşti era gata, deja deschisă publicului. Mai mulţi clienţi stăteau la tejgheaua lucioasă şi, deasupra vasului de crom, plin de jăratec, o ospătăriţă întorcea cârnăciorii sfârâitori. Era ceva cunoscut în rochia ei ca o ploaie veselă, în mişcările ei, în felul în care părul ei, ca un răsărit de soare, îi încadra faţa blândă.. Câţiva paşi mai încolo, noul ei proprietar stătea la tejghea şi vorbea cu un client. Danby simţi un inel de fier strângîndu-i pieptul când parcă maşina şi când se dădu jos şi traversă platforma de beton, îndreptîndu-se spre tejghea... un inel de fier în jurul pieptului şi o zbatere continuă în tâmple. Erau lucruri pe care aveai datoria să încerci măcar să le opreşti înainte de a se întâmpla, indiferent de preţul pe care aveai să-l plăteşti.

Se opri la tejghea, lângă proprietar şi era cât pe ce să se aplece peste placa lucioasă de crom şi să lovească faţa aceea grasă şi îngâmfată, când ochii îi căzură pe micul anunţ, sprijinit de vasul cu muştar, pe care scria: "CĂUTĂM BĂRBAT PENTRU..." O dugheană cu crenvurşti era departe de a sugera o sală de clasă, iar o învăţătoare servind crenvurşti nu se putea niciodată compara cu o învăţătoare servind vise. Dar, când îţi doreai ceva cu înfrigurare, trebuia să accepţi orice ţi se oferea şi să fii mulţumit chiar şi cu atât...

-Pot lucra doar seara, îi spuse proprietarului. Să zicem între 18:00 şi 24:00.

-Grozav! răspunse proprietarul. Mă tem că n-am să-ţi dau prea mulţi bani în prima perioadă. Vezi doar că de-abia am început şi eu şi...

-Nu contează. Când pot să încep?

-Păi, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

La unul din capete, tejgheaua se sprijinea pe nişte balamale mascate. Pe acolo intră Danby în dugheană şi-şi scoase haina. Dacă Laurei nu avea să-i placă ideea, n-avea decât să se ducă dracului, dar ştia că totul avea să fie în ordine, pentru că banii câştigaţi aveau s-o ajute să-şi împlinească visul - cumpărarea unei Cadillette.

Îmbrăcă şorţul pe care i-l dădu proprietarul şi se alătură domnişoarei Jones, în faţa vasului de crom plin cu jăratec.

-Bună seara, domnişoară Jones, spuse el.

Ea îşi întoarse capul şi ochii ei albaştri părură să se lumineze, iar părul era ca un răsărit de soare într-o dimineaţă ceţoasă de septembrie.

-Bună seara, domnule, îi răspunse şi un vânt de septembrie se porni în noaptea de iunie, se strecură în tarabă şi părea că începe din nou şcoala, după o vară nesfârşit de lungă şi de pustie.

trad. Irina HOREA

Aurel CĂRĂŞEL

PREA TÂRZIU PENTRU SEPTEMBRIE

De vasul cromat, plin cu muştar, stătea rezemat un afiş, scris cu litere de mână: "Crenvurşti mari, la cărbune - din carne adevărată, prăjită la foc adevărat".

Danby ştergea cu buretele tejgheaua lucioasă şi arunca priviri furişe către terasa împrejmuită cu lanţuri groase de metal. Domnişoara Jones se strecura printre mese cu graţie, purtînd pe tava nichelată crenvurştii calzi, tăvăliţi în pasta verzuie a muştarului.

Mirosul pătrunzător de carne prăjită se răspândea din imensul grătar în formă de trapez către stradă, atrăgînd noi muşterii. Domnul Arnold, proprietarul, se sprijinea cu coatele de casa de bani, vârâtă pe jumătate sub copertina din pânză de cort şi dirija prin semne comenzile venite de la mese. Consumatorii nu aveau prea mult timp la dispoziţie: veneau obosiţi de la slujbă şi voiau să fie serviţi cu rapiditate. Acasă, îi aşteptau familiile, televizorul, programul de seară...

Oftînd, Danby apucă lama ascuţită a tocătorului şi prinse să despice fâşii-fâşii bucăţile de carne îngheţată. Programul de seară! Laura se strâmba şi acum, când auzea clicul cheii în broască şi bombănea nervoasă, simţindu-l cum se mişcă prin întuneric, străduindu-se să nu facă prea mult zgomot.

Se strâmbă de durere şi-şi duse la buze arătătorul, sugînd sângle sărat. Când aflase de noua slujbă, sărise în sus furioasă. Îi reproşase faptul că, în ultima vreme, o neglijase din ce în ce mai mult, că nu o mai scosese la un film, în oraş, de mai multe luni, că o lăsase să se ocupe singură de educaţia lui Billy, că de la un timp făcea numai gesturi necugetae, ca de pildă achiziţia învăţătoarei androide, care costase o grămadă de bani. Se potolise abia după ce realizase că, de fapt, era vorba despre o sursă suplimentară de venituri.

-Nu cine ştie ce, îi temperase Danby privirea sclipitoare. Domnul Arnold se află şi el abia la început. Mai târziu, însă...

Şi arătase cu degetul către forma alungită a uneia dintre maşinile bidimensionale ce păreau că se întrec pe imprimeul roşu al pijamalei, scoţîndu-i în evidenţă sânii, pântecul şi picioarele.

În seara aceea, numărul clienţilor era mic. Domnul Arnold îi explicase încă de când îşi scosese haina

şi îşi legase şorţul că pe Asquenay Avenue sosise o trupă de exhibiţionişti, iar lumea dăduse năvală la spectacol, părăsindu-şi deprinderile obişnuite.

Aşeză ultimele fâşii de carne în cuva maşinii, apăsă pe buton şi îşi frecă mâinile cu o cârpă. Era trecut de 22. Stelele nu se zăreau din cauza luminii puternice a becurilor cu argon. Se aplecă în afară, peste tejghea, dar coperta cerului era roşcat-aurie. Nu îi era somn. Dinspre stradă, venea un iz puternic de asfalt încins şi de vapori de benzină, suprapunîndu-se peste acela al grăsimii topite pe cărbuni.

Domnişoara Jones deschise mica uşă batantă de la capătul tejghelei şi puse tava goală pe un taburet.

-În seara asta, domnul Arnold nu prea are noroc de clienţi, spuse ea şi Danby simţi cum o mână nevăzută îl înşfacă de gât cu degete de oţel.

Era ceva straniu în vocea aproape caldă, în fraza banală ce sunase ca o concluzie la gândurile sale anterioare, ceva aducînd cu iluzia dulce a prelungirii verii, departe, în spuma celor 30 de zile ale unui septembrie încă necunoscut. O privi cum se mişcă printre rafturi, cum îşi face de lucru cu paharele ude, cum îşi înfoaie părul învolburat ca un răsărit de soare... şi se răsuci spre zid, cu sufletul gol.

Şi-o imagină în camera lui Billy, aplecată deasupra lui pentru a-l ajuta la lecţii. Ar fi putut să fie o învăţătoare adevărată, nu o simplă vânzătoare în...

-Nu mi-aţi mai spus nimic despre Billy, domnule. Şi-a trecut examenele pentru clasa a patra?

-Nu, domnişoară Jones.

Nu găsi curajul să-i mărturisească faptul că îi interzisese, de fapt, lui Billy să mai deschidă televizorul la programul de teleşcoală. Oricum, nu avea nici un rost. Iar un funcţionar de categoria a şasea putea fi încadrat şi fără să cunoască acele oribile subiecte ale western-urilor. Laura făcuse o criză de nervi şi stătuse internată câteva zile la Ambulatoriul de sector. Când revenise, păruse a se fi împăcat cu ideea, dar Danby simţea, că pe furiş, cei doi îi încalcă interdicţia.

-Billy este un produs al societăţii acesteia. Imposibil de remodelat, domnişoară Jones. Ca, de altfel, toată generaţia sa. Ca, de altfel, întreaga lume. Aproape întreaga lume... se corectă. Cred că mai există... sper... şi din cei ca mine, care au trăit şi respirat aerul unor vremuri acum apuse.

-Dacă i-aţi întrerupt accesul la teleşcoală, cred că aţi greşit, domnule.

-Nu înţeleg!

Simţea cum se sufocă din nou, de astădată din cauza uimirii.

-Mă tem că eu sunt aceea care nu a înţeles, domnule. Băncile mele de meorie au reţinut codul, legile şi imaginea unei lumi care...

Tăcu, aşeză liniştită paharul pe raft, apoi se îndreptă cu tava către masa de lângă ieşirea terasei, unde gestul semnificativ al proprietarului îi indicase un client grăbit ce bătea cu o monedă în masă.

În urmă, uşa batantă flutură de

câteva ori, ca o chemare.

În noaptea aceea, nu mai găsiră timp să continue discuția. Spectatorii trupei de pe Asquenay-Avenue curgeau în valuri cmpacte pe străzi. O mulțime de bărbați năvăli pe terasă, luînd cu asalt mesele şi tejgheaua. Domnul Arnold râdea mulțumit, trecînduşi mereu limba peste buzele cărnoase, abia prididind cu încasatul banilor. Avea vad bun aici, în inima bulevardului, şi nu regreta ideea de a fi părăsit baroul pentru a deveni proprietar de dugheană.

Danby plecă imediat după orele 24:00, ca de obicei. Îmbrăcase haina în grabă, azvârlise halatul peste taburet şi ieşise mai înainte ca domnul Arnold să aibă timp să pipăie cu degetele sale butucănoase butonul roşu, ascuns în spatele pavilionului urechii, printre şuvițele blonde şi mătăsoase. Şi, tot ca de obicei, ea îl privise calm, cu mâinile odihninu-se nemişcate în poală. Era ca şi cum, seară de seară, într-un straniu şi inutil ritual, ar fi ucis o boare parfumată de septembrie

Scoase maşina cu spatele de pe alee şi o luă în jos pe stradă, amestecîndu-se în traficul circulației nocturne. Deasupra, în aerul neclintit al nopții de sfârşit de august, stelele păreau îndepărtate cuie de argint, ciocănind fals în cupola de lumină roşcată a oraşului.

Parcă ceva mai departe de casă Baby-Buick-ul, lângă un gard viu aflat în penumbră. Urcă treptele cu paşi moi şi se strădui să deschidă broasca fără cel mai mic zgomot. Îşi descălță pantofii încă din antreu şi, cu papucii în mână, se îndreptă pe bâjbâite, către dormitor.

Se opri surprins în dreptul vitraliului uşii de la sufragerie, iluminat slab de strălucirea albastră a televizorului. O clipă îl fulgeră gândul că Billy urmărea pe ascuns programul pentru adulți de la miezul nopții. Apoi îşi dădu seama că băiatul era plecat într-o excursie de două zile, organizată de Biroul pentru preadolescenți al sectorului.

Apăsă stângaci pe clanță şi rămase, şovăind, în prag. Din fotoliu, Laura îl privea cu buzele supte. Şi Danby observă din nou, pentru a nu mai ştia a câta oară în ultimele luni, că soția lui avea o față foarte îngustă.

-Bună seara, mormăi stingherit şi păşi înăuntru nesigur. Bună seara, deşi a trecut de miezul nopții... încercă să zâmbească, dar schima buzelor nu fu decât un zâmbet palid.

Lăsă papucii să alunece pe covor.

-George, vreau să ştii că m-am săturat până-n gât de serviciul acesta al tău! Femeia vorbea aproape fără să deschidă gura. Stau aici ca într-o gară părăsită... Pe Billy, de când i-ai întrerupt lecțiile, nu-l mai văd cu ziua. Iar pe tine... Dădu din mână, de parcă ar fi alungat o insectă supărătoare. Şi, apoi, nu cred că, financiar vorbind, ceea ce faci merită osteneala.

Pe ecranul de 120 de grade, un negru ras în cap alerga din toate puterile în urma unei fetişcane în slip verde, pe

marginea unei piscine. Rula filmul pentru adulți, realiză Danby și se simți, dintr-odată, cuprins de o mare oboseală. Se așeză pe brațul fotoliului de lângă ușă.

Nu, Dumnezeule, nu era drept să mai piardă o dată! Unele lucruri aveai datoria să încerci măcar să le oprești, înainte de a se întâmpla.

-Nu cred, repetă Laura și își ascunse căscatul în mâneca pijamalei.În două luni, abia ai adunat trei sute și ceva de dolari. Iar prețul unei Cadillette...

Voia să spună că o Cadillette costa este puterile lor și că înțelesese, în sfârșit, că nu merita atâta sacrificiu inutil. Danby avu o ciudată strângere de inimă: Laura nu era femeia care să renunțe așa de ușor la ceea ce își pusese în minte. Se întâmplase ceva?

Întrebă, cu un aer preocupat, de soarta lui Billy, prefăcîndu-se că a uitat de excursie. Apoi recunoscu, spășit, că se grăbise cu gestul de al scoate de la cursuri. Ar fi trebuit, cel puțin, să-l fi înscris la Policalificările sezoniere. În mod surprinzător, Laura nu se arătă prea afectată și nici nu-i dădu dreptate, așa cum ar fi fost de așteptat. Ridică numai din umeri și stinse ecranul imens, pe care negrul cel vânjos se prăvălea în bazin, izbit în cap cu o țeavă de metal.

Danby o simți toată noaptea mișcîndu-se nervoasă și vorbind în somn. Pijamaua roșie punea o pată pe albul cearșafului, iar micuțele Cadillette bidimensionale păreau să treacă prin spuma lui în lumea celor trei dimensiuni.

A doua zi, în pauza de prânz, telefonă acasă. Îi răspunse vocea răgușită a lui Billy și Danby își închipui că l-a trezit din somn. Îi comunică, fără chef, că Laura ieșise în oraș, imediat ce sosise el.

-A plecat la cumpărături?

-Nu știu, fornăi Billy. S-a îmbrăcat în taiorul negru și și-a pus toca pe cap. Dar nu a luat nici o sacoșă.

-A ieșit demult?

Se auzi din nou fornăitul și Danby știu că puștiul ridica din umeri.

-Billy, nu vrei să-mi faci un serviciu? Telefonază, te rog, acasă la Vanessa Paramount și...

Dar Billy îi spuse să telefoneze singur, pentru că el adormea în picioare, pe hol. Agăță telefonul în furcă și părăsi scoica de plastic a cabinei. Privi la ceas: pauza se apropia de sfârșit. Danby se strâmbă, simțind gustul sălciu din gură. Înțelese că, parțial, era nevoia sa obișnuită de a se clăti cu o bere pe dinăuntru. O bere cu guler, care să-i trimită la vale amărăciunea înțepătoare a gândurilor negre.

Baby-Buick-ul îl aștepta cuminte în parcare și, după cinci minute, se găsea în fața la "Prietenosul Fred". Intră pe ușa laterală a barului. La ora aceea, erau puțini clienți și o mulțime de separeuri libere. Intră într-unul și introduse o fișă în distribuitor, comandînd o bere neagră.

Se așeză pe bancheta tare și sorbi abătut din paharul de hârtie. Probabil că, în chiar clipele acelea, Laura se îndrepta spre dugheană. Sorbi din nou, acum fără chef, și berea i se

păru prea amară. Îşi aprinse o ţigară şi trase, unul după altul, câteva fumuri. Apoi o strivi, cu un gest nervos, în scrumiera de metal din mijlocul mesei.

Nu, hotărî, Laura nu avea nici un drept să se amestece în cele câteva clipe de... de... Cum naiba să le numească? De fericire, reuşi până la urmă să pronunţe cuvântul. Cele câteva clipe de fericire ale timpului său liber.

Munca sa suplimentară producea prea puţin... Parcă aşa spusese. Să renunţe, deci, la ea, iar Laura va renunţa la rându-i la dorinţa de a avea o Cadillette. Să renunţe, pentru ce? Ca să revină, unde? Într-o existenţă mizeră, în care înţelesese de multă vreme că lucrurile valoroase nu mai aveau nici o valoare?

Introduse o fisă de 25 de cenţi în fanta aparatului situat sub micul ecran de televizor. Se auzi un ţăcănit scurt şi fisa reveni. Apoi se auzi vocea imprimată a prietenosului Fred debitînd scuza: "Astăzi e ziua mea liberă, amice. Revino, mâine."

Părăsi paharul de hârtie, strivit la rându-i pe plasticul feţei de masă. Senzaţia de leşuială stăruia încă, apăsător sub limbă. Lăsă maşina să doarmă cuminte, urcată pe trotuar, şi porni cu paşi greoi către colţul celălalt al străzii înecate în lumina mierie a soarelui.

Era ultima zi a lunii august şi, într-o neaşteptată răsuflare, vara îşi plimba pe deasupra oraşului valurile de căldură toropitoare. De undeva, din neştiut, Danby simţea vag ameninţarea mută a primelor zile de septembrie. Firma uriaşă "Crenvurşti mari la cărbune" era, pe timpul zilei, lipsită de strălucirea neoanelor multicolore, un afiş banal, pierdut printre alte câteva mii asemănătoare.

Pe terasă, nu se afla nimeni şi Danby văzu dintr-o privire că domnul Arnold lipsea din dreptul casei de bani. În spatele tejghelei, în rochia ei colorată, ca o ploaie de primăvară, domnişoara Jones aranja paharele pe un raft.

-Bună ziua, domnişoară Jones, spuse, oprindu-se lângă tejghea.

-Bună ziua, domnule, spuse ea cald şi un vânt înmiresmat de septembrie se strecură prin ploaia de aur a părului, învăluindu-l. Aţi venit mai devreme ca de obicei. S-a întâmplat ceva?

-Nu s-a întâmplat nimic, răspunse ameţit şi, în clipa următoare, îl fulgeră un gând. Înghiţi în sec. Domnişoară Jones... Domnişoară Jones, dezbracă, te rog, şorţul şi urmează-mă! Crenvurştii pot să mai aştepte.

-Nu înţeleg, domnule, încotro vom merge?

-O să vezi. Te rog numai să te grăbeşti, timpul nu este întotdeauna de partea celor nefericiţi. Ca mine.

-Dar domnul Arnold? Dacă observă că am părăsit tejgheaua fără voia sa, mă trimite la casare.

-Cu domnul Arnold discut eu, domnişoară Jones.

De fapt, era sigur că nu va apuca să o mai facă vreodată. În clipa

aceea, în vreun bar din apropiere, patronul său se întreținea cu Laura.

-Am înțeles, domnule.

Îi hotărau destinul. Iar el se săturase ca soarta să-i stea mereu în mâinile altora.

Domnişoara Jones închise uşa cu cheia, apoi o agăță într-un cârlig de plastic, la locul cuvenit, şi se apropie cu paşi măsurați. Făcu o reverență grațioasă.

-Sunt gata, domnule, putem să mergem.

Ieşiră în stradă, nu înainte de a răsuci în intrare afişul, scris cu litere caligrafice de mână: "Închis. Reveniți după-amiază".

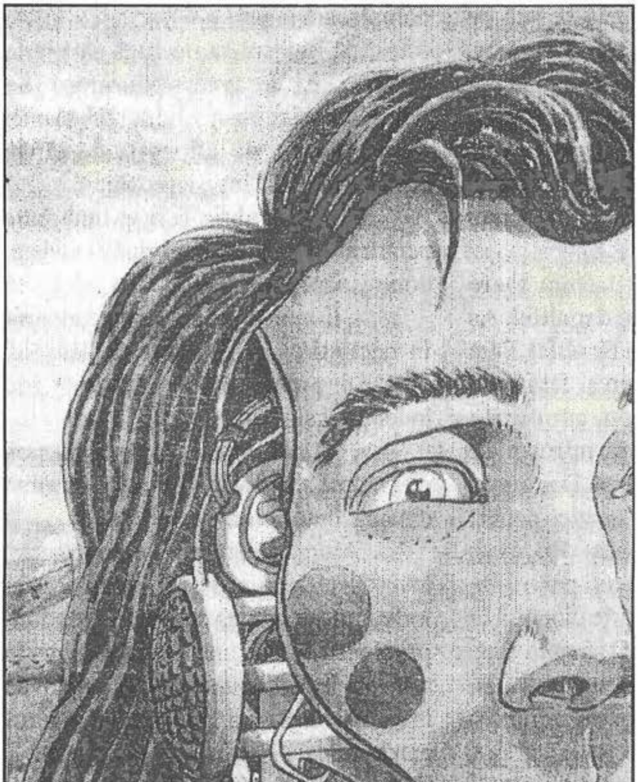
Soarele clipea tainic în adâncul siniliu al unui cer incredibil de adânc şi de pustiu. Danby o apucă de braț şi o conduse către bulevard. Maşini cu forme sofisticate alunecau grăbit pe lângă ei, topindu-se în vâltoarea oraşului. Se gândi cu regret la faptul că Laura nu a îndrăznit niciodată să-şi ducă visurile până la capăt. Dacă n-ar fi renunțat la maşina aceea afurisită...!

Parcul se furişa pe lângă coroanele aplecate ale copacilor către o țintă necunoscută. O umbră deasă îşi împletea brațele pe alei, ascunzînd privirilor pietrişul alb-cenuşiu. Se aşezară pe o bancă, nu departe de poarta masivă din fier forjat. Danby îşi spuse că parcurile şi grădinile zoologice erau singurele lucruri bune create de Companiile Cerealiere în ultimii 20 de ani. Perechi de adolescenți se perindau prin fața lor, aruncîndu-le priviri curioase şi glumind dezinvolt. Doi câini dalmațieni se fugăreau în jurul unei statui.

-Aş vrea să te rog... începu bărbatul nesigur, privindu-şi stăruitor mâinile cu degete prelungi, încă suple, dar se opri brusc, realizînd că nu avea ce să-i spună. Ce să-i spună? Lucrurile i se scurseseră din minte, asemenea nisiului luat de curentul apei, lăsîndu-l gol şi slab. Era un bărbat adevărat şi invitase în parc o femeie androidă...

Aşa, pur şi simplu: "Ştii, domnişoară Jones, am impresia că m-am îndrăgostit de dumneata. Adică nu chiar de păpuşa mecanică, în care te adăposteşti, ci de ideea, de simbolul pe care îl reprezinți, cu sau fără voie. De zilele acelea însorite de septembrie, iscate în aer de flăcările părului tău, de zvonul argintiu al clopoțelului, înțeles din inflexiunile calde ale vocii, de şcoala ce pare că începe, de fiecare dată când apari, ca după o vară nesfârşit de lungă şi pustie. M-ai înlănțuit cu firele trainice ale trecutului şi eu sunt acela care nu mai doreşte să se despartă de el. Eu nu mai vreau, înțelegi, domnişoară Jones?"

Dar domnişoara Jones nu părea să-l înțeleagă. Cum ar fi putut, oare, să-i spună toate acestea? La urma-urmei, nici el însuşi nu-şi înțelegea prea bine aceste porniri, el, care era un om din carne şi oase, dar un simplu corp artificial, înțesat de mecanisme fine, cu roți dințate, bănci de memorie, benzi şi difuzoare? Şi, brusc, un val de ruşine îi îmbujoră obrajii. Ce căuta el aici, cu această androidă, îmbrăcată în culori țipătoare?

dreptate Laura să se supere pe mine. Nu mai reuşesc să mă înţeleg, domnişoară Jones. Parcă aş trăi o permanentă stare de ameţeală, oarecum asemănătoare cu aceea provocată de alcool. Desigur că dumneata nu ai de unde să cunoşti starea de care-ţi vorbesc, dar... Probabil că soarta cea rea mi te-a scos în cale. Nu eram prea fericit nici înainte, acum însă... Şi toate astea numai şi numai pentru că, dintr-o regretabilă eroare socială, în urmă cu peste 30 de ani, a trebuit să urmez cursurile unei şcoli adevărate. Acum... acum simt că totul a luat sfârşit.

O greutate îl apăsa nevăzută pe coşul pieptului şi gustul de leşie i se strecura sub limbă.

-A fost frumos, domnişoară Jones. Tot. Tot... Nopţile acelea cu stele de diamant şi discuţiile noastre, şi... Să ştii că m-am

-Nu ştiu, mormăi furios, cred că în ultima vreme fac numai prostii. Are

hotărât să-l dau din nou la şcoală pe Billy. Şi cred că am să mă mut din oraş, înţelegi, domnişoară Jones? Nu mai pot trăi în aglomeraţia asta blestemată! Mă sufoc.

Îşi muşcă degetul arătător şi constată, cu surprindere, că nu simte nici o durere.

-Aă fi vrut să-ţi spun toate astea altfel. Nu ştiu cum, dar altfel. Aş fi vrut ca viaţa noastră să fie altfel. Fără apăsări nocturne de buton şi fără grija de a-ţi ascunde mereu gândurile îndărătul unui şorţ. Fără mirosul de crenvurşti şi de benzină arsă. Dar lumea n-a fost făcută de mine şi nici pentru mine, domnişoară Jones. Eu, noi, înţelegi? - noi am fost făcuţi pentru ea. Şi ea nu ne-a dat sunetul de clopoţel în septembrie decât o dată. O singură dată. Acum... acum e prea târziu pentru el. Pentru noi. Nu putem trăi din amintiri, domnişoară Jones.

Se răsucise spre ea cu violenţă, de parcă ar fi fost gata să o lovească. Domnişoara Jones îl privea nemişcată, cu mâinile în poală şi imitaţia de respiraţie pulsîndu-i ritmic în nările sintetice. Dar în apa albastră a ochilor avu impresia că zăreşte un abur îndepărtat.

-Înţeleg, domnule.

Atât spuse şi cerul ultimei zile de vară păru că se prăbuşeşte peste ei, îngropîndu-i în azur.

-Copilul din mine strigă după minunile toamnelor acelea, atât de bogat şi de inconştient risipite în trecut. Eu, eu nu mai sunt copilul de atunci, domnişoară jones.

Şi glasul său o rugă să-l ierte pentru ceea ce avea s-o urmeze. Se ridică încet şi rupse lujerul subţire al unei flori albastre de miozotis de lângă bordura aleii. I-l întinse, şovăitor.

-Septembrie este o lună care pentru mine nu are să mai vină niciodată, domnişoară Jones.

Îi apucă mâna moale, moartă în neclintirea ei, şi o sărută. Buzele, obrajii îi ardeau de pârjolul unui foc îndepărtat şi straniu.

-Altfel, întreaga lume, altfel, noi, eu însumi... spuse şi gheara îl sugrumă din nou, întunecîndu-i privirile.

Alergă pe străzi ca un bezmetic, lovindu-se de oameni şi de ziduri. Rătăci îndelung, cu mintea stoarsă de gânduri, prin locuri numai aparent cunoscute, în realitate învârtindu-se, în cercuri din ce în ce mai largi, mai îndepărtate, în jurul parcului.

Seara îl găsi rezemat de gardul viu din faţa propriei case, întrebîndu-se cu încăpăţânare de ce destinul unei învăţătoare androide demodate îl putuse afecta atât de tare. Într-un târziu, intră în casă ca un somnambul, răspunse monosilabic la întrebările soţiei şi ale lui Billy şi se înfundă în baie, unde se lăsă biciuit la nesfârşit de şuvoaiele reci, ţâşnite din rozeta metalică.

Când reveni în sufragerie, îi comunică lui Billy că se poate reînscrie la şcoală. Băiatul sări în sus de bucurie, îl sărută pe obraz şi o zbughi spre televizorul de serviciu pentru a prinde “Ora Western-ului”. În bucătărie, sub

privirile vag cercetătoare ale soției, înghiți câteva linguri de supă și se ridică bolnav de pe scaun.

-George, ce e cu tine? se alarmă Laura. Nu te simți bine? Poate că ar fi bine să consulți un doctor.

Îi promise că așa o să facă și vru să iasă.

-Mai stai puțin, insistă femeia. Știi, am fost astăzi și am discutat cu proprietarul dughenei unde faci ore suplimentare. E încântat de felul în care te descurci și mi-a promis că, în curând, îți dublează salariul. Nu e grozav? Încă patru sau cinci luni și, dacă cei de la Companie nu măresc prețurile, o să ne plimbăm într-o Cadillette veritabilă.

Se simți cu adevărat rău. Bău un pahar cu apă și se spălă pe față, cu gesturi obosite.

-Cât e ceasul? întrebă.

-Aproape șapte, se îngrijoră Laura. Nu te duci?

Plecă în fugă. Treptat, mohoreala prise să i se risipească. Și de ce nu? Existau lucruri pe care măcar aveai datoria să încerci să le oprești înainte de a se întâmpla, indiferent de prețul pe care aveai să-l plătești.

Dugheana îl aștepta, cu luminile stinse și obloanele trase. Pe proprietar nu-l găsi nicăieri. Cu inima strânsă, își recuperă Baby-Buick-ul și se repezi către parc: porțile erau ferecate, iar portarul îl asigură că, înainte de a închide, își făcuse rondul obișnuit și nu văzuse pe nimeni.

Acasă, o expedie pe Laura la televizor, mințind-o că i-a cerut voie domnului Arnold, pentru că se simțea rău. Se culcă devreme și dormi prost, trezindu-se din oră-n oră, transpirat și cu inima bătîndu-i tare. Dimineața, nu scăpă de gura Laurei până ce nu îi promise vă va merge în pauza de prânz la un cabinet medical. Sări în Buick și străbătu în viteză bulevardul, gata-gata să încaseze o amendă în intersecție.

Îl găsi pe domnul Arnold măturînd terasa. În spatele tejghelei, o fată necunoscută, cu părul brunet, tuns scurt, și cu pistrui pe față, freca paharele. Își ceru scuze pentru seara precedentă, cu capul întors pe jumătate spre tejghea, privind fascinat la mișcările necunoscutei. Fusese bolnav și... Acum, însă, se simțea mai bine și era gata să se prezinte la slujbă, începînd cu ora 18:00.

Domnul Arnold dădu din cap și îi spuse că nu era nici o problemă, important se dovedea să nu se mai repete, pentru că dacă mai pățește o dată ca aseară, când s-a trezit singur și a fost obligat să închidă, pierde sigur o mulțime de clienți.

Deși îi stătea pe limbă să-l întrebe de soarta domnișoarei Jones, Danby nu o făcu. Când fu să plece, aruncă numai o privire întrebătoare către tejghea.

-Va fi noua dumitale colegă, Danby, explică proprietarul.. Domnișoara androidă s-a defectat. A fugit din prăvălie, profitînd de faptul că ieșisem pentru o oră în oraș. Poliția m-a anunțat că pot să o recuperez din parcul de pe Avenue Moon. Se produsese n blocaj general al circuitelor.

Numai compartimentul gurii îi rămăsese în stare de funcţionare şi repeta la nesfârşit o frază oarecare. Mde, asta e: ar fi trebuit să fiu mai atent în ceea ce o privea. Prietenosul Fred m-a avertizat, când am cumpărat-o, că s-ar puta să dau de bucluc cu ea. Acum, m-am lecuit; am angajat-o pe dumneaei.

Şi arătă cu capul în direcţia pistruiatei, care le zâmbi vag.

_Şi... domnişoara Jones? întrebă încet Danby.

-Am dus-o înapoi, la cel de la care am cumpărat-o. Şi, cum nu mai putea fi reparată, au aruncat-o la casare. Într-un fel, poate că e mai bine aşa. Avea idei cam învechite şi, uneori, reuşea să-i agaseze pe clienţi.

Ridică din umeri.

-Viaţa merge înainte, nu-i aşa, Danby?

-Da, domnule, răspunse acesta mecanic şi se înroşi la faţă.

Îi era cumplit de ruşine de faptul că nu avea curajul să adopte o atitudine mai fermă şi să spună, cu adevărat ce gândeşte.

-Totuşi, nu vă amintiţi, cumva, ce spunea în momentul în care aţi găsit-o pe bancă, în parc?

-Nnnu... Nu prea. Eram nervos din cauza celor întâmplate şi nu-mi ardea să mă concentrez asupra tuturor fleacurilor. Parcă... nu ştiu... ceva despre luna septembrie. Da, zicea că nimic nu moare cu adevărat şi că septembrie revine mereu. Cred că asta era.

Înclină din cap, în semn de mulţumire, zâmbi neted, cu buzele drepte ca un fir de aţă, şi promise că va reveni la program fără să întârzie. Părăsi terasa încă zâmbind. Nu înţelegea de ce, părea că se rupsese în el ceva ireparabil. Soarele avea aceeaşi culoare mierie, maşinile zvâcneau la fel ca ieri pe bulevard, dar o ceaţă uşoară se înstăpânise peste lume, aducînd cu ea o stare surprinzătoare de linişte.

Danby îşi înghiţi greu saliva amăruie ce-i umplea gura. Se chirci lângă Baby-Buick şi închise ochii.

ŞTIA.

Începuse septembrie şi vântul înmiremsat al toamnei se strecura printre clădiri şi automobile învăluindu-l, aducînd cu el sunetul ascuţit al clopoţelului ce vestea începutul unui nou an şcolar, după o nesfârşit de lungă şi pustie vară.

-Bună ziua, domnule. S-a întâmplat ceva?

VIITORUL? ATENȚIE!

Isaac ASIMOV

(...)

Într-o zi, curând după deschiderea Expoziției Internaționale de la New York, am fost chemat la telefon de *New York Times* și invitat să vizitez expoziția pe cheltuiala ziarului și să scriu un articol despre cum va arăta lumea peste 50 de ani, sau așa ceva; am ezitat puțin, dar până la urmă am acceptat.

În fond, oricum voiam să mă duc să văd expoziția și aveam de gând să petrec de minune acolo (ceea ce s-a și întâmplat) și, în afară de asta, este oarecum măgultor ca *Times* să te roage și...

În sfârșit, cum necum, am scris articolul, care a apărut în suplimentul duminical *Sunday Times Magazine*, la 16 august 1964 (pentru cazul în care, iubiți cititori, ați avea intenția să dați fuga la prima bibliotecă pentru a-l citi).

Dar am plătit prompt prețul abaterii de la obișnuințele mele, deoarece, a doua zi după apariția acestui articol, am primit o nouă invitație măgulitoare de a scrie un articol asemănător pentru altcineva. După aceea, am primit o nouă invitație măgulitoare de a continua acest gen la radio, sub formă de conversații, ca să răspund la întrebările puse prin telefon de către auditori ("Preziceri rapide despre orice vă trece prin cap, dr. Asimov") și așa mai departe. Bineînțeles că am fost obligat să continui să accept invitații măgulitoare.

Deci, dacă nu fac un efort supraomenesc de a mă smulge din această strânsoare, risc să fiu etichetat pe viață drept un vizionar infailibil, cu ochi sfredelitori ce pătrund în viitor, și plăcutele bucurii ale epocii de nebunie pot fi pierdute.

Poate că reușesc să scap de acest blestem folosind tribuna ce mi se oferă pentru a-mi susține punctul de vedere asupra aspectelor anticipative din literatura Science Fiction. Atunci poate că oamenii, aflînd Adevărul în materie, vor înceta să mă roage să mai joc rolul nepotrivit de profet.

Pentru un om oarecare, neobișnuit cu problemele noastre, căruia termenul de "science fiction" îi evocă perspectivele încețoșate ale lui Flash Gordon sau ale Monștrilor din Laguna Neagră, unicul aspect serios al SF-ului

este faptul că prezice *anumite lucruri specifice*.

Acest om din afară, ştiind că în literatura Science Fiction au apărut lucrări despre energia atomică cu decenii înainte ca Bomba să fi fost inventată, îşi închipuie că respectivii autori au descris sârguincios teoria dezagregării atomului.

Sau, ştiind că autorii de lucrări Science Fiction au descris călătoriile în Lună, îşi închipuie că aceşti autori au inclus grijulii şi desenele de execuţie ale unei rachete cu trei trepte.

Totuşi, adevărul este că autorii acestui gen sunt totdeauna vagi în explicaţii. Simplul fapt că vorbesc despre **roboţi pozitronici** şi spun că ei sunt conduşi de cele Trei Legi ale Robotehnicii nu are nici o valoare reală de anticipare, din punct de vedere inginerесc. Să ne imaginăm, de exemplu, următorul dialog cu cineva care îmi pune întrebări:

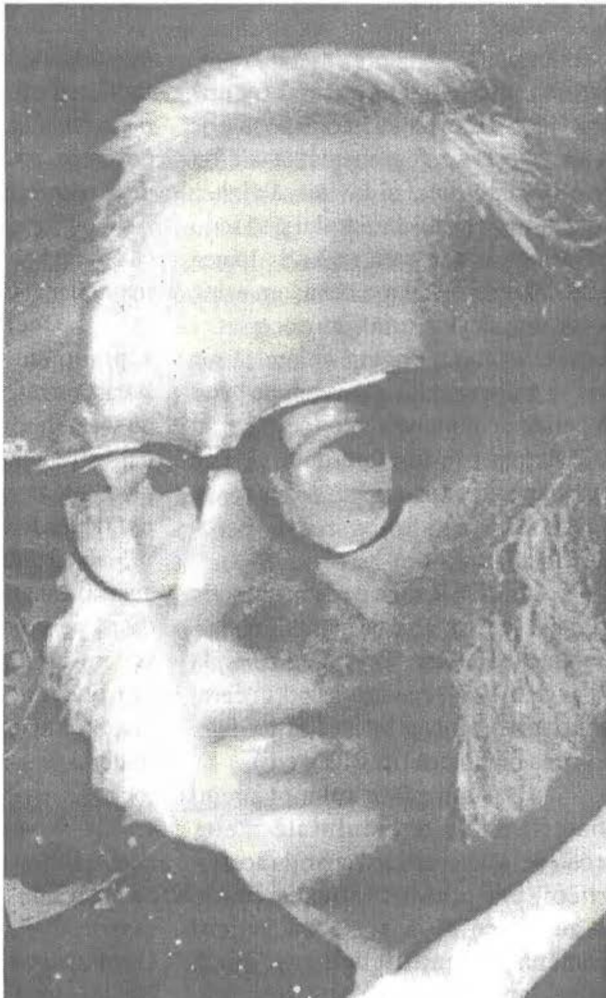
I. -Ce este un robot pozitronic, domnule?

A. -Un robot cu creier pozitronic.

I. -Şi ce este un creier pozitronic?

A. -Un creier în care se produc reacţii pozitronice, în loc de reacţii electronice, cum se întâmplă în creierul uman.

I. -Dar de ce-ar fi pozitronii superiori electronilor?

A. -Nu ştiu.

I. -Cum împiedicaţi pozitronii să se combine cu electronii, dînd o degajare de energie care ar topi robotul, transformîndu-l într-un lingou metalic?

A. -N-am nici cea mai mică idee.

I. -Atunci, cum traduceţi debitul de pozitroni în cadrul celor "Trei Legi ale Roboţilor"?

A. -Întrebarea mă depăşeşte.

Nu mi-e ruşine de asta. Scriind povestiri despre roboţi, nu am intenţia să descriu amănuntele tehnice ale roboilor. Nu vreau decât să prezint o societate în care roboţii evoluaţi sunt ceva obişnuit şi încerc să deduc consecinţele posibile. Obiectivele asupra cărora mă concentrez nu sunt amănuntele specifice, ci problemele generale.

(...)

trad. Frida PAPADACHE
Gh. GHEMUSLIU

Short - short story

de ***Kathy WESTHEAD***

ANIMAL DE CASĂ

-Te rog, mămică, putem?! Doar pentru o singură noapte, pe cuvânt!

În ochii mari ai Liei se oglindea micuţul animal, ghemuit în palma deschisă.

-Era pe terenul de joacă şi domnişoara Shah a zis că nu poate să rămână acolo după închidere, nu-i permite regulamentul. Eu cred că s-a lovit la o aripă şi ştiu că Kevin are o colivie, pe undeva prin casă, şi mâine o va ruga pe mămica lui să-i dea voie şi...

Ce mai tura-vura, a rămas la noi. Şi nu doar pentru o singură noapte, cum promisese fiică-mea. Cu timpul, a mai prins puteri, iar structura de rezistenţă a aripii, dintr-un fel de duraluminiu, s-a regenerat. Dar niciodată nu a fost un animal de casă, totdeauna a avut în privire ceva de sălbăticiune încolţită.

Pe măsură ce aripa i se vindeca, zborurile sub supravegherea Liei erau din ce în ce mai lungi. Până într-o bună zi, când a părăsit colivia, cu flăcări subţiri ţâşnindu-i din cioc şi cu aripile lungi, cu solzi metalizaţi, ducîndu-l departe de vieţile noastre obişnuite şi plate.

Radu HONGA

LECȚII PENTRU SEMENII NOȘTRI

CUVÂNT ÎNAINTE

Odată cu dezvoltarea tehnicii, într-un ritm din ce în ce mai accelerat, noutățile științifice au fost introduse în toate domeniile de activitate, omenirea avînd nevoie de orice invenție care să-i ușureze procesele de producție și viața să fie mai ușoară. Numai că aceste schimbări radicale ale vieții de toate zilele nu au putut fi integrate în circuitul cotidian dintr-odată, ci așa cum se întâmplă de mii de ani pe Pământ fiecare noutate era mai întâi privită cu neîncredere de către scepticii de care omenirea nu a dus niciodată lipsă.

Una dintre cele mai controversate măsuri luate pe plan mondial în această perioadă a fost introducerea în învățământul de toate gradele a profesorilor-roboți. La început, au fost experimentați în câteva școli elementare și, abia după câțiva ani, timp în care rezultatele bune n-au întârziat să apară, au putut fi văzuți și pe sălile liceelor, iar mai târziu ale facultăților. Astăzi, cei care încă nu cred în utilitatea lor sunt invitați să asiste la o oră de curs predată de un asemenea profesor-robot, și neîncrederea le este spulberată pentru totdeauna.

Avantajele introducerii în învățământ a acestor ingenioase produse ale ciberneticii sunt multilaterale. În primul rând, un profesor-robot nu pierde niciodată timpul adecvat predării cu întrebări de genul: "Copii, ce-ați mai făcut voi în vacanța care s-a terminat acum două luni?", nu lipsește de la ore pe motiv că este bolnav sau că a fost să facă verificarea tehnică a mașinii personale. De asemenea, el nu refuză postul oferit undeva la capătul țării, așa cum se întâmpla acum o sută de ani. Un profesor-robot nu predă meditații acasă, deoarece nu are casă, nu discută cu părinții elevilor, nefiind programat pentru așa ceva, și nu poate fi influențat în acordarea notelor, neavînd ce face cu cadourile oferite cu diverse ocazii. Părinții nu mai puteau interveni cu nimic, deoarece era absolut anormal să vii la profesorul de chimie și să-i spui că ești văr de-al doilea cu cel de matematică, acesta fiind și el un robot ca toți ceilalți.

Un vechi proverb spune că "nu există robot fără defecțiuni" și, într-

adevăr, am fi nedrepți dacă n-am recunoaşte că şi cei întrebuințați în învățământ se mai strică din când în când. Mecanismele din interiorul lor o luau uneori razna fie din cauza uzurii (şi atunci erau imediat înlocuiţi pentru o zi sau două cu un altul din stocul de rezervă al şcolii, în timp ce robotul în cauză era trimis la revizie) fie din cauza elevilor prea inteligenți, care-şi demonstrau astfel priceperea la cibernetică şi informatică, ori de câte ori aveau posibilitatea. Iar asta se întâmpla, cu destul de rare excepții, cam în fiecare zi, până când direcția găsea metode mai eficiente pentru potolirea lor, deoarece un elev nu poate fi înlocuit şi trimis la revizie (cel puțin, ştiința acestui moment, nu a ajuns încă la o asemenea performanță, dar nu se ştie ce rezervă viitorul).

Din categoria defecțiunilor neprovocate de o altă persoană fac parte: repetarea frazei de la începutul lecției şi până la terminarea orei; modificarea vocii robotului, în timpul predării; recitarea lecției de istorie sau, şi mai grav, enunțarea problemelor de matematică pe muzică şi traducerea aiurea a textelor din franceză în arabă. Este arhicunoscut exemplul cu profesorul de română care, în timp ce mergea spre clasă, cade datorită unei substanțe aruncate de un elev pe coridor şi, în urma şocului, se dereglează. Intră în clasă şi începe să recite elevilor o poezie de dragoste, într-o manieră cu totul personală, răcnind şi țipînd, încât, după câteva minute, toți elevii erau în picioare şi ascultau speriați. Bineînțeles că versurile se amestecaseră, iar poezia suna cam aşa:

Iubito vino să-ți vezi ochii sunt la mine
Iubito tu triunghiulară în fapt de ploaie
Iubito mă înşeli cu timpul
vino să (indescifrabil)
de supărare pământ mă fac
te voi prinde şi o să-ți (indescifrabil)
ai deschis poarta visului
eu am intrat cârpit de somn
mi-ai dat o palmă pe-ntuneric
şi am trecut în întuneric
am zis da sau altceva
cu care iubita mea ne
cu care iubita mea ne
legăm la cap şi (indescifrabil).

În pauza mare, băieții de la clasa respectivă le-au alergat pe elevele de la o clasă specială de pictură şi, cum le prindeau, începeau să le recite, aşa cum auziseră, celebra poezie pe care, inteligenți cum erau, o învățaseră pe de rost, şi căreia îi completaseră parantezele cu ceea ce crezuseră ei de cuviință.

Din altă categorie de situaţii neprevăzute, cele mai frecvente sunt: schimbarea direcției de deplasare, cu ajutorul unor minisemnalizatoare ce indicau clase false (nu de puține ori, robotul de matematică fusese găsit predînd în centrala termică de la subsol, în timp ce mecanicii speriați scriau de zor cu creta pe țevi formule şi ecuații, după care erau ascultați şi, cu toate

eforturile, nu reuşeau să ia niciodată mai mult de nota doi). Un alt caz: pe fiecare uşă se găsea un semnalizator, cu ajutorul căruia roboţii puteau recunoaşte clasa la care aveau oră în momentul respectiv. Un elev de la clasa a II-a a scos respectivul semnalizator şi l-a montat pe o altă uşă, acolo unde un robot nu va intra niciodată din proprie iniţiativă. Astfel a fost păcălit profesorul de chimie care, după o oră de predare în acest loc, s-a întors în cancelarie foarte mulţumit că nu fusese întrerupt cu întrebări de către foarte albii elevi de porţelan din spatele uşilor. În fiecare şcoală, pe lângă profesorii-roboţi, mai este şi un robot-de-serviciu. Rolul său este acela de a încărca acumulatorii celorlalţi, de a introduce caseta cu textul pentru ore şi de a le schimba codul de recunoaştere al clasei unde aveau de predat lecţia.

Numărul profesorilor umani s-a restrâns considerabil, toţi cei activi lucrînd numai în cadrul centrelor de pregătire a textelor şi la institutele de estetică.

Un profesor-robot este alcătuit dintr-un cap şi un suport cu tijă, care se poate regla în funcţie de înălţimea medie a elevilor şi, mai ales, pentru a-i putea supraveghea mai bine pe cei din ultimele bănci care, în 99% din cazuri, privesc pe furiş la microtelevizoarele personale programele de sport, de muzică şi cele distractive. Foarte rar, detectorul de aparate electronice cu care era înzestrat cadrul didactic reuşea să-i prindă pe posesorii de asemenea obiecte, deoarece mai toţi îşi prevăzuseră aparatele cu câmpuri de protecţie care anulau undele de detecţie sau le bruiau, făcînd inutilă orice încercare de depistare.

Capul roboţilor se deosebeşte, în funcţie de specialitatea pe care o predau. Cei de geografie au capul în formă de glob pământesc, cei de istorie ca o sferă, la cei de muzică seamănă cu cheia sol, cei de matematică îl au mai mare decât ceilalţi şi pătrat, dar nu pentru a încăpea în el mai multe ecuaţii şi sisteme (dacă ne gândim că s-ar putea folosi şi colţurile), ci pentru simplul motiv că au fost proiectaţi de către profesorii de filologie de la centrul de estetică. Şi se cunoaşte de milenii lupta care se dă între adepţii cifrelor

exacte şi visători. Profesorii de filologie au capul mic şi ţuguiat, ei neavînd nevoie decât de caseta cu textul şi de circuitele absolut necesare oricărui robot. În schimb, tija care ţine loc de suport este prevăzută cu o mulţime de rafturi, pe care se găsesc câteva mii de volume, reduse la dimensiuni de 20/25 mm. Din această cauză, elevii le mai spun şi "biblioteci ambulante".

LECŢIE DE MUTANTOLOGIE

Profesorul de mutantologie, un mic robot de culoare aurie, intră în clasă, dădu "bună ziua", se urcă singur pe catedră şi, după un moment de linişte, începu să vorbească:

-Astăzi vom face o introducere într-o disciplină mai puţin cunoscută. Este vorba despre apariţia şi rolul mutanţilor în viaţa politică şi socială a Terrei. Mai întâi, să vă explic ce sunt mutanţii. Aşa cum probabil ştiţi, sunt oameni care se deosebesc de ceilalţi semeni ai lor datorită unor calităţi neobişnuite şi se clasifică în mai multe categorii. Primii ar fi telepaţii. Din păcate, se cunoasc foarte puţine lucruri despre ei. Până în prezent, s-a stabilit că îşi pot transmite gândurile între ei, fără să fie auziţi de cei din jur. S-a scris mult despre telepaţi, se fac speculaţii, dar practic nimic nu este sigur...

Mark, un blond cu ochelari mari, îşi îndreptă gândul spre Din. Acesta nu se întoarse, încercînd să fie atent la cuvintele profesorului.

-Ce vrei? zise el într-un târziu, când realiză că Mark îi bruiază atenţia.

-Tu înţelegi ceva? întrebă celălalt.

-Nu, dar vreau să fiu atent. E cu ochii pe noi...

-Cum o fi asta "telepat"? Nu pricep. Cred că e defect, săracu'!

Bineînţeles că, în timpul "discuţiei", nu auziră nimic din explicaţiile date de profesorul-robot.

-...altă categorie este cea a telekineziştilor, cei care cu puterea gândului pot mişca unele obiecte mai mici din loc. S-au făcut experienţe cu câţiva aşa-zişi performeri, dar rezultatele au fost destul de slabe. De exemplu...

-Eu dau drumul la televizor, transmise Mark.

Prietenul său Alec intră şi el în conversaţie.

-Pot să te ajut cu ceva?

-Profesorul mi se pare cam ciudat astăzi. De unde a mai scos şi mutanţii ăştia? Auzi la el, telepaţi, telekinezişti, până la sfârşitul orei cine ştie ce mai scorneşte...

Ann, o fată foarte simpatică, înaltă şi brunetă, care le spunea întotdeauna ce note vor lua în următoarele patru ore, interveni:

-Presimt că în următoarea jumătate de oră simpaticului nostru profesor i se va întâmpla ceva rău. Încă nu-mi dau seama ce, dar aşa va fi.

-Prostii, se strâmbă Dan, care renunţase să mai asculte. Ce i s-ar putea întâmpla unui robot?

-Şi, apoi, noi vom fi pedepsiţi, continuă Ann, ducîndu-şi mâinile la tâmple şi concentrîndu-se.

-Bine, dar nu am făcut nimic, se apără Mark. De ce să fim pedepsiţi? Ce spui Alec?

-Eu nu spun nimic, eu propun să terminăm odată cu lecţia asta!

-...ar mai fi chiromanţii, cei care ghicesc viitorul, spunea robotul, nebănuind complotul celor patru. În cadrul acestora însă s-ar părea că sunt mai mult speculaţii. Şi ultimii despre care vom vorbi în lecţia aceasta sunt telucricii; după părerea unor savanţi ce studiază aceste cazuri, puterea acestora este de domeniul fantasticului. Închipuiţi-vă un om care merge prin ploaie şi nu are umbrelă. Ce face el în această situaţie? Bineînţeles că va căuta să se adăpostească. Un teluric însă va spune câteva cuvinte bizare pentru cei neiniţiaţi şi umbrela îi va apărea în mână.

-Curios, zise Din. Mi-ar plăcea şi mie să fiu teluric.

-Eu presimt că va fi ceva rău, repetă Ann.

-Ia mai lasă-ne în pace! o repezi Mark. Îşi aduse aminte că uitase pachetul cu mâncare pe frigider şi, de ciudă, mormăi două cuvinte.

În aceeaşi clipă, pachetul era în bancă. Îl desfăcu şi muşcă cu poftă dintr-un sandviş. Alec se enervase. Îl privi fix pe micuţul robot care vorbea într-una şi, spre stupefacţia generală, acesta începu să se mişte singur până la marginea catedrei şi, de acolo, căzu cu un zgomot sec pe podea.

-Sper că nu i-ai stricat nimic, spuse Din.

-Ba da, i s-a desprins un circuit, dar i-l punem imediat la loc, îi răspunse Alec, privind în continuare la robot. Văzu prin carcasă firele cum se leagă singure şi se declară mulţumit.

-Şi ce propuneţi acum? întrebă Ann. Mai avem un sfert de oră până la pauză.

-Puţină muzică! strigă Mark, ridicîndu-se din bancă. Se îndreptă spre profesor, îl ridică şi, după ce îi şterse memoria, îi aplică pe suport micuţa combină de care nu se despărţea niciodată.

*

-Ei, zise robotul de serviciu, când profesorul de mutantologie intră în cancelarie. Cum a decurs lecţia? Ai avut incidente?

-Din contră, au fost foarte cuminţi, chiar suspect de liniştiţi. Nu au crezut nici o vorbă despre mutanţi, sunt încă la vârsta la care nu pot înţelege asemenea lucruri şi eu personal le dau dreptate. Voi propune în consiliu să se scoată această lecţie din programa clasei a VI-a. N-are rost să-i obosim. Adu-mi, te rog, textul pentru anul II. Acum se termină pauza şi eu n-am plecat încă.

Ion Ilie IOSIF

RĂZBUNAREA LUI PIERROT

...şi dacă te mai prind pe-aici îţi dublez porţia!..."

Vocea bubui năpraznic pe urma traiectoriei descrisă de corpul lui Pierrot, de parcă suflul ei l-ar fi proiectat pe caldarâmul străzii şi nu şutul expert de pe urma căruia partea aceea semisferică, pe care acum şi-o masa grijuliu, îi dădea, categoric, o senzaţie dezagreabilă.

"Bestiile!", mormăi Pierrot, aşezîndu-şi cu grijă dosul pe bordura din faţa "Marelui Concern de rechizite electronice pentru toate gusturile şi pentru toate pungile", din incinta căruia tocmai fusese poftit în aer liber.

"Bestiile! recapitulă el. În definitiv, ce mare lucru am făcut? Burtosul dracului! N-are simţul umorului nici de doi bani!"

Indisutabil că dacă Pierrot ar fi cunoscut mai profund viaţa -şi lucrul acesta ar fi fost posibil cu condiţia să numere ceva mai mult decât cei 16 ani pe care-i avea- n-ar fi ajuns în această situaţie, hai să-i zicem incomodă. Dar n-avea decât şaisprezece!...

Pe de altă parte, e la fel de adevărat că vădea o precocitate puţin obişnuită, ba chiar necuvincioasă pentru un copil pripăşit de la 10 ani pe lângă inginerii concernului, cărora încerca -şi reuşea- să le fure meseria! Îndemânarea şi aplicaţia diabolică pentru cibernetică îi aduseseră primul conflict cu domnul Jourdain la numai paisprezece ani, când construise primul său robot, un papagal capabil de orice imitaţie verbală! Domnul Jourdain, care-l lăudase iniţial, se văzuse constrâns foarte curând să-şi cenzureze entuziasmul. Cauza o constituise impertinenţa papagalului care, în loc de un politicos "bună dimineaţa", i-a azvârlit într-o bună zi -instigat de Pierrot, considerase domnul Jourdain- o triplă blasfemie, asurzindu-l cu o apreciere denigratoare: "Domnul Jourdain e prost, prost, prost!". Urmase, desigur, o corecţie moderată, pe care însă Pierrot n-o putuse uita. După îndelungi căutări, reuşise, şi lucrul se întâmplase chiar în acea zi, să îmbunătăţească substanţial mecanismul ceasului cu cuc electronic, în aşa fel încât la ora prânzului, în plenul şedinţei Consiliului de administraţie, patruzeci de urechi fuseseră informate de cucul inconştient că: "Domnul Jourdain e un încornorat!". Şi asta de douăsprezece ori!... Povestea era, de fapt, un secret al lui Polichinele, care nu mai deranja pe nimeni, atâta doar că

domnul Jourdain ținea la aparențele în numele cărora Pierrot fusese premiat, după cum s-a văzut la început.

Pe seară, în subsolul Marelui Concern, în timp ce-și împacheta zestrea sub privirile lui papa Tournesol -laborantul, prietenul și admiratorul lui- Pierrot își făurea cu glas tare noi planuri de răzbunare.

-La ce dracu' mai cari după tine pocitaniile alea? se înfioră papa Tournesol. Epitetul se referea la un sul gros de pânze pictate în manieră supraimpresionistă, pe care Pierrot le strângea cu pietate la piept.

Erau, zicea el, singura moștenire de la un străbunic scuturat în tinerețe de frisonul artei. "Ar putea ține loc cu succes de bau-bau!", își exprimase cândva papa Tournesol părerea.

Fapt este că pentru Pierrot ele aveau o valoare pur afectivă și, ca atare, nici nu se gândea să le comercializeze în chip de "picturi marțiene", cum îl sfătuise prietenul său.

-Hai, dom' Reubidon, să mergem. O să mă ajuți să car bagajul.

-Eu nu car, se auzi o voce scârțâitoare. Eu sunt critic de artă, pictor...

Din colțul camerei, ieși la iveală posesorul vocii: un robot humanoid, cu o înfățișare destul de ramolită, însă suficient de veridică. Pierrot devenise proprietarul lui datorită faptului că domnul Jourdain îl considerase, atunci când îi fusese prezentat spre avizarea unei producții de serie, drept un rebut, calificativ care-l azvârlise direct în curtea deșeurilor. Îl culesese de acolo și-l folosise pentru a învăța de la el critică și istorie de artă. Singurele neajunsuri le avusese în legătură cu înlăturarea pretențiilor lui Reubidon de a folosi culorile și pânzele străbunicului - "Pictură de alienat!", le catalogase el - în scopuri personale.

-Ai văzut? se plânse Pierrot laborantului. L-am jignit și pe-ăsta! Ce zi cu ghinion!

Pierrot își roti pentru ultima dată privirile prin cameră. Fără a fi prea confortabilă, camera de subsol însemnase pentru el primul adăpost demn de acest nume. Așa se explica ușoara undă de regret pe care o simțea acum.

-Te las cu bine, papa Tournesol, și te rog să nu-ți faci griji. Totul are să se aranjeze. Cât despre domnul Jourdain... i-o plătesc eu, o să vezi!

Un ceas mai târziu, în mansarda unui bloc strävechi, unde-și mutase domiciliul, Pierrot constata cu satisfacție:

-Eu, dom' Reubidon, am avansat, nu? De la subsol, la cucurigu! E ceva... Și, acum, să ne gândim cum să-i dăm și noi un șut încornoratului ăluia, spuse el, manifestînd o lăudabilă consecvență în hotărâri. E o chestiune în care cred că poți și vrei să mă ajuți, încercă el să-și întărâte colocatarul, uitînd cu cine avea de-a face. În definitiv, și pe tine te-a jignit. Te-a aruncat ca pe un lucru netrebnic, temîndu-și reputația de mare specialist în artă. Știi că are o

colecție serioasă de tablouri și că se consideră un mare cunoscător...

-E un mare idiot! îl întrerupse Reubidon. Dar colecția sa este demnă de luat în seamă. Rubens, Van Gogh, Tizian, Gainsbourough... enumeră el.

-Splendid! îi întrerupse Pierrot. Maestre Reubidon, ești un geniu! Mi-ai dat o idee strălucită. Presimt că onoarea noastră se află în curs de spălare. Află, maestre, că din acest moment te declar pictor...

-Dar eu sunt pictor! protestă Reubidon.

-Ești mai mult decât atât! Vei fi Reubens, Van Gogh, Tizian, Rembrandt și așa mai departe la un loc.

-Sunt mai bun decât toți la un loc! emise calm Reubidon.

"S-a îmbolnăvit de grandomanie, săracu', îl compătimi Pierrot. Oricum ar fi, nu eu voi fi cel care i-o va scoate din cap!".

*

Peste reședința patronului Marelui Concern, noaptea așternuse vălul de taină și liniște. Paznici nu se vedea pe nicăieri și Pierrot știa foarte bine că, în privința asta, putea fi liniștit. Domnul Jourdain socotea că ține de prestigiul firmei să-și ocrotească larii exclusiv prin folosirea aparaturii de prevenire, semnalizare și imobilizare a spărgătorilor, produsă de concernul său. Din nefericire pentru el, Pierrot luase parte la montarea întregului sistem așa că, la ora aceasta, știa că un simplu scurt-circuit la caseta centrală de control a instalației transforma casa într-un Capitoliu fără gâște.

Strecurîndu-se fără zgomot, Pierrot, urmat la doi pași de Reubidon, ajunse în spatele locuinței patronului unde se afla mascată, sub dalele de granit, ușa de evacuare în caz de incendiu a galeriei subterane. Aici își tezauriza domnul Jourdain banii, metamorfozați în tablouri ale marilor maeștri.

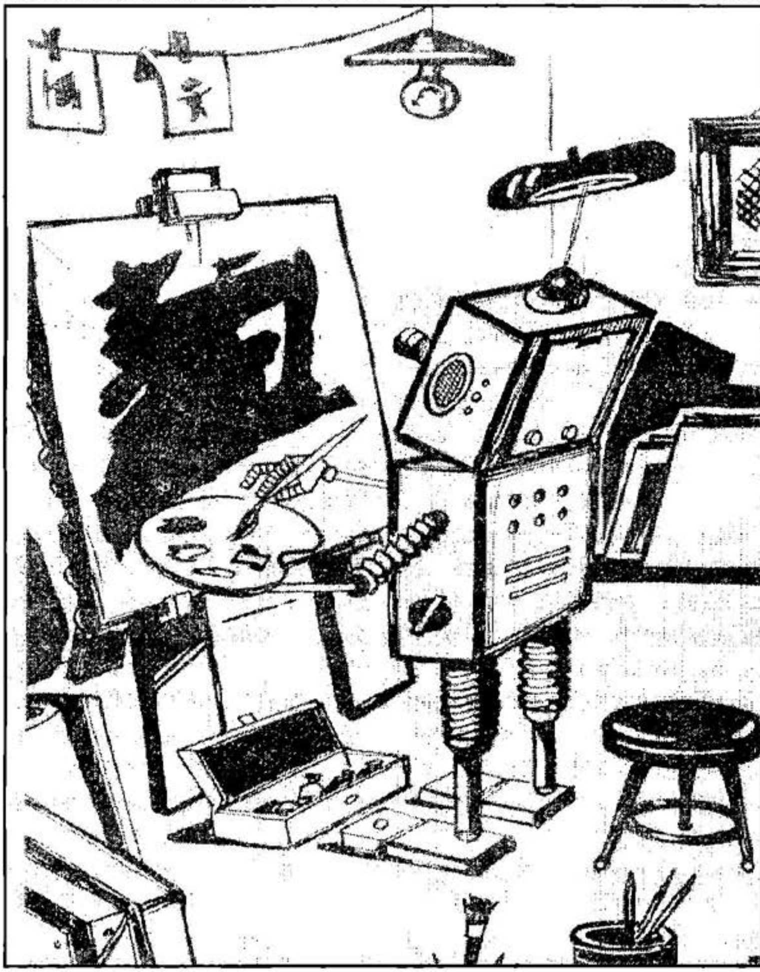
Locul în care pătrunseră cei doi semăna cu un adăpost antiatomic. Pereții masivi din beton, protejați cu plăci de plumb, erau lipsiți de orice deschidere; aerul era însă proaspăt și uscat, datorită instalației de condiționare automată, care nu permitea nici cea mai mică variație de temperatură.

De la ultima vizită a lui Pierrot în subterană, petrecută în condiții legale atunci, interiorul nu se schimbase decât foarte puțin. Un puțin năucitor, însă! În lumina netă a ultravioletelor, se înșirau de-a lungul pereților chintesența câtorva veacuri de pictură. Se întâlniseră, peste ani, câteva zeci de capodopere italiene, flamande, franceze... claustrate aici, la dispoziția unui singur om.

-Ei, drăci! murmură Pierrot, revenindu-și treptat din starea de contemplație prelungită, în care căzuse. Ce părere ai, dom' Reubidon?

Reubidon nu răspunse, preocupat să-și așeze șevaletul în fața "Băiatului în albastru".

-E un fleac, comentă el, în loc

de răspuns. Într-o oră, îl fac mai bine decât e acum.

-Hei! se alarmă Pierrot. Ne-am înțeles să copiezi totul cu exactitate. Dacă adaugi sau omiți ceva... aleluia! Planul meu se duce de râpă. Când vom termina treaba, ți-am promis, îți dau culori și pânze pentru o mie de capodopere personale!

-Mă rog, dacă le accepți în halul ăsta... n-ai decât, cedă scârbit Reubidon, obligat să-și înfrâneze personalitatea. Dă-mi analizorul chimic. Trebuie să stabilesc exact compoziția și dozajul culorilor.

-Poftim! îi oferi Pierrot aparatul cu ajutorul căruia Marele Concern își câștigase celebritatea, la începuturile

sale.

Cu el se determinase, printre altele, compoziția lacului viorilor Stradivarius, așa că se împlineau zece ani de când începătorii scoteau din viorile chinuite tonalități cremoneze, ceea ce, oricum, se accepta mai ușor de către vecini.

-E-n regulă, scârțâi Reubidon. Aş putea scoate din paleta mea game cromatice mult mai complicate decât astea.

-Minunat, se bucură Pierrot. Mai rămâne problema pânzei...

-Merge, declară Reubidon, după câteva minute de cercetare. Tesxtura este aceeaşi. Va trebui doar s-o îmbătrânesc cu şaptezeci de ani, dar lucrul ăsta îl pot face şi după ce termin de copiat.

-Bravo, maestre, dă-i drumul! răsuflă uşurat Pierrot. Pentru noaptea asta, rezolvăm două Gainsbourough, două Rubens şi un Tizian, iar dacă totul merge bine, în cinci zile terminăm.

Şi treaba a mers ca pe roate! În fiecare noapte cei doi asociaţi pătrundeau în galerie, unde Pierrot alegea ca un nabab, iar maestrul Reubidon copia.

"Adevărată muncă de ocnaş", se lamenta el.

În final, douăzeci de copii identice, dar absolut identice, înlocuiau tot atâtea capodopere subtilizate de Pierrot şi depozitate provizoriu în noua sa locuinţă. Urma acum partea "distractivă", cum o numea el, încântat că, până aici, lucrurile se desfăşuraseră perfect.

Distracţia aceasta era însă cât pe-aci să devină funebră, dat fiind faptul că Pierrot omisese din calculele sale efectele ce le-ar fi putut avea o emoţie neaşteptată asupra inimii domnului D'Artesson, directorul "Galeriilor naţionale franceze de artă".

*

Curierul de servici depuse pe biroul domnului D'Artesson un pachet voluminos, însoţit de o scrisoare cu antetul Marelui Concern. "Vă rog să primiţi, domnule director, se spunea în scrisoare, modesta donaţie alăturată ca o dovadă a stimei ce o port Instituţiei d-voastră. Totodată, vă rog să nu faceţi public numele subsemnatului în legătură cu această donaţie întrucât, după cum prea bine cunoaşteţi, detest osanalele publicitare. Cu deosebită consideraţie etc. etc. J. B. Jourdain", se încheia generosul document.

"Auzi rechinul naibii, l-a apucat subit modestia! Cine ştie ce ciurucuri îmi trimite, ştiind că sunt obligat să le primesc, ba, mai mult, să-i trec şi numele în Cartea de Onoare...!"

Reflecţiile, de loc binevoitoare, îşi dădură duhul în faţa conţinutului pachetului. Înainte de a cădea distrus moralmente, pe fotoliul salvator, domnul D'Artesson reuşi să articuleze: "Apă!". Exclamaţia mărturisea atâta jale, atâta neajutorare, încât instalaţia de securitate generală, analizînd pe loc situaţia, decretă:"Foc!". Celula antiincendiu

declanşă vacarmul sirenelor, iar în biroul domnului D'Artesson ţâşniră şuvoaie de spumă, transformîndu-l pe bietul director într-o statuie de clăbuc. Alertată, echipa de pază a năvălit în birou exact la timp pentru a-l salva de la moartea prin sufocare. După ce zarva luă sfârşit, domnul D'Artesson îşi convocă adjunctul, uluit şi el de întâmplare.

-Nu există decât o singură explicaţie, opină domnul D'Artesson. Sau a înnebunit, sau era nebun mai demult şi noi n-am ştiut.

-Oricum ar fi, pe noi nu poate decât să ne bucure.

Privirea mustrătoare a domnului D'Artesson invita la mai multă consideraţie.

-Mă refer, bineînţeles, la donaţie, se corectă adjunctul.

-Şi, acum, ce facem?

-Ce să facem? Îi expediem o scrisoare de mulţumire şi cu asta basta! Vedeţi doar că nici el nu vrea mai mult.

-Tocmai asta nu pricep, oftă domnul D'Artesson. Nu înţeleg ce urmăreşte...

O ridicare din umeri fiind singurul răspuns posibil, scrisoarea, în care cel mai palid epitet alipit numelui domnului Jourdain era: "Mecena al artelor", a fost întocmită şi expediată.

Era sortit, se vede treaba, ca ziua aceea să însemne pentru domnul D'Artesson summum de emoţii trăite de-a lungul unei vieţi liniştite.

"Aţi înnebunit? Mă credeţi nebun? Vă ţineţi de farse?". În încăpere pătrunsese domnul Jourdain. Domnul D'Artesson rămăsese cu gura căscată şi acum încercă să-şi înghită elogiile ce-i năvăliseră pe buze.

"Ce dracu' am făcut? se chinuia el să-şi amintească. Pe cât e de tâmpit, o fi crezut că **Mecena** înseamnă o înjurătură!"

Dar nu era vorba de aşa ceva, nici pe departe. Pur şi simplu, domnul Jourdain pretindea a nu fi făcut donaţii în viaţa lui!

"Credeai cumva că sunt capabil să arunc în vânt milioane de franci?"

Nu, domnul D'Artesson nu-l credea capabil!

Interlocutorul se lepăda ca de Satana de o asemenea intenţie.

"Atunci?"

În loc de răspuns, domnul D'Artesson prezentă scrisoarea cu autograful domnului Jourdain.

"Plastografie!", ţipă domnul Jourdain.

"Şi asta?". Gestul domnului D'Artesson indica pânzele cu pricina, etalate pe masa de lucru.

"Sunt false, sunt numai copii! Originalele n-au ieşit niciodată din colecţia mea!"

-Sunt originalele, nu încape nici un dubiu. Tocmai terminasem verificarea, spuse domnul D'Artesson, recăpătîndu-şi, în sfârşit, graiul. Ţin să vă exprim încă o dată recunoştinţa noastră pentru...

Hotărât lucru, bătrânul muzeograf nu pricepea deloc situaţia. Ferocitatea privirilor domnului Jourdain

dictă, totuşi, instinctului său de conservare să se replieze în spatele biroului.

A fost o dovadă de prudență! Pumnul musafirului sfărâma în clipa următoare mulajul de ghips al lui Apollo. O secundă mai devreme, pe direcția respectivă s-ar fi aflat nasul venerabilul director!

Cu mâna bandajată, domnul Jourdain s-a dovedit un partener de discuții suportabil. Dar, pentru că o ținea una şi bună,: "N-am donat nimic!", iar domnului D'Artesson îi amintea de zicala din copilărie: "Mortul de la groapă nu se mai întoarce", s-a hotărât revizuirea neînțelegerii la fața locului.

Aerojetul Galeriilor îşi luă zborul, purtînd în afara părților în litigiu preţioasele pânze şi testerele izotropice de autentificare.

*

Pierrot era îngrijorat. Reubidon plecase din oraş să-şi cumpere culori şi pânză, fericit că, iată, venise clipa descătuşării! Putea acum să-şi picteze în voie capodoperele, îi spusese Pierrot, după ce desăvârşise o răzbunare magnifică, unică după părerea lui.

Sentimentul reuşitei era, din nefericire, umbrit de întârzierea inexplicabilă a lui Reubidon. O zi şi o noapte reprezentau cam prea mult pentru procurarea materialelor. În aşteptare, patrula nerăbdător prin mansardă, promițîndu-şi să administreze dezertorului o carceră de două săptămâni, cel puțin.

"Dar dacă...". Pierrot nu-şi rostise gândul până la capăt, când picioarele îl şi scoseseră în stradă.

"Cretinul, îl desființez, îi tai autoalimentarea dacă-l găsesc acolo... Sfinte Sisoe, ajută-mă!"... gâfâia el, escaladînd gardul locuinței domnului Jourdain.

În câteva clipe, anulă sistemul de alarmă şi pătrunse, aproape rostogolindu-se în galeria de tablouri. Concomitent, pe intrarea principală îşi făceau apariția domnul Jourdain - abia respirînd sub povara celor douăzeci de pânze avînd pentru prima oară ocazia să constate că arta este un lucru greu - şi domnul D'Artesson, înarmat cu testerele izotropice.

-Ho... hoții!... se bâlbâi domnul Jourdain, nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

-Mamăă! fluieră Pierrot a pagubă, pregătindu-se sufleteşte pentru o nouă jignire.

Domnul D'Artesson nu scoase o vorbă şi asta nu fiindcă n-ar fi avut nimic de spus. Era însă pe de-a-ntregul captivat de actvitatea unui individ care, absent din realitate, îşi vedea liniştit de treaba pe care o făcea ținea, indiscutabil, de pictură.

Aşa cum bănuise, dar prea târziu din păcate Pierrot, maestrul îşi statornicise atelierul în galeria domnului Jourdain şi, în răstimp, făcuse treabă, nu glumă. Mărturie depuneau pereții, ornați cu peste cincizeci de picturi a căror manieră te copleşea. Pânza la

care punea ultimele tuşe, o ariadnică încâlceală de pete de culoare, purta titlul "Venus Taurida" şi, bineînţeles, semnătura maestrului Reubidon.

Pe lângă pereţi, proaspătul reformator al nobilei arte aşezase cu grijă întreaga colecţie a domnului Jourdain. Mai mult, mânat de o pornire altruistă, găsise de cuviinţă să facă fiecărui tablou o copie, aşa cum descoperi, puţin mai târziu, muzeograful.

Domnul Jourdain era un tip violent, iar punctul său de vedere s-a concretizat şi de această dată ca atare. Reubidon - un spate blindat, fără discuţie. Piciorul domnului Jourdain nu beneficia de acest avantaj, iar rezultatul ciocnirii a făcut să vibreze pereţii galeriei cel puţin cinci minute!

Nu cred că discuţia ce a urmat poate fi redată cu uşurinţă. În orice caz, a fost o convorbire instructivă, plină de vioiniciune, mai ales la început, când fostul patron l-a alergat pe Pierrot cam patru ture de-a lungul galeriei. Ţinînd cu orice preţ să-i de-a "porţie dublă".

Când, epuizat, domnul Jourdain hotărî să cheme poliţia, domnul D'Artesson, fire înclinată spre pacifism, îi demonstră nu aşa se rezolva ceva.

Mai mult, lumea ar fi aflat că posedă câte două tablouri pentru un original, fiindcă, îl asigura el, testerele izotropice nu puteau deosebi copia de original.

-Domnul ne-ar putea lămuri, eventual? se adresă el lui Pierrot.

-Asupra celor expediate Galeriilor, da - răsuflă uşurat Pierrot constatînd că, pe moment, primejdia se îndepărtase. Am trimis acolo originalele.

-Slavă Ţie, Domane, şi pentru atât, oftă domnul Jourdain. Tot e ceva!

-E pe naiba! se impacientă domnul D'Artesson şi începu să cotrobăie nervos printre teancurile de pânze. Cu astea e şi mai rău! Le-am amestecat cu celelalte două copii de aici, vrînd să le verific...

Domnul Jourdain icni scurt, ca un boxer lovit sub centură.

-Poate, cumva, dumneavoastră?... se întoarse, întrebător, muzeograful spre Reubidon.

-Maestrul Reubidon... se prezentă autorul inconştient al dezastrului. Desigur, dacă aveţi răbdare... Vopselele şi pânza cu care am lucrat sunt tratate în aşa fel încât, peste aproximativ şaptezeci de ani, culoarea urmează să dispară şi, deci...

Era picătura care umplea paharul! Domnul Jourdain leşină. Nici cele mai optimiste calcule nu-i permiteau să creadă că va atinge vârsta de o sută treizeci de ani!

Când s-a trezit, într-un acces de furie melancolică, patronul Marelui Concern a semnat donarea întregii colecţii, cerînd în schimb discreţie totală asupra celor întâmplate.

"Las' să admire dobitocii, se consola el. Mai mult ca sigur că n-au să reuşească să expună originalele. Eu, cel puţin, eu voi intra în istorie!..."

Short - short story

RAȚĂ DE TRANSFER

de ***Brian AMERINGER***

Într-o dimineață geroasă de ianuarie 2010, pe pajiștea gălbuie din fața Casei Albe a aterizat, fără nici un fel de averizare prealabilă, o navă spațială de forma unei banane. Primul care a leșinat a fost unul dintre grădinari, sosit mai devreme la serviciu pentru a subtiliza ceva din magazie, fără știrea șefului.

După încheierea alarmei, după sosirea la fața locului a poliției metropolitane, a departamentului special al FBI, a unei subunități militare de intervenție rapidă, după invadarea cerului de către elicopterele armatei și a Casei Albe de către unități ale trupelor de desant, s-a ajuns la concluzia că nava era, într-adevăr, de origine extraterestră, nu doar o simplă glumă a rușilor, și că aterizase în zonă cu scopuri pașnice. Ocupanții aveau formă umanoidă și demonstrau abilități lingvistice remarcabile. Civilizația pe care susțineau că o reprezintă părea mult mai avansată decât cea pământeană, așa că omenirea s-a bucurat la gândul profiturilor științifice și nu numai, de care ar fi putut să beneficieze.

În sfârșit, Marele Contact peste imensitatea hăurilor cosmice fusese stabilit!

Străinii puseseră cu încântare la dispoziția tuturor modele de generatoare de energie electrică cu fuziune nucleară, vaccinuri anticancer și anti-SIDA, planuri pentru călătoria interdimensională, secretul longevității... În scurt timp, au încetat toate războaiele, iar pacea s-a instaurat de la sine. Timp de câteva săptămâni, străinii au fost purtați cu entuziasm pe tot globul, fiind primiți cu brațele deschise.

Când au părăsit Terra, într-un amurg fierbinte, din pustiul Sahara, nu au vrut să primească nimic din partea gazdelor pământene, declarînd că deja au luat prea mult. Abia după ce astronava cu formă bizară a trecut de Centurile Van Allen, extraterestrul cel blond se trânti în fotoliul de pilotaj și spuse plictisit:

-În fine, încă o planetă acoperită de ape tăiată de pe listă... Cât de asemănătoare poate fi evoluția: peste tot unde sunt oameni, există și apă, ca urmare a activității lor specifice. Numărul planetelor aride din Sectorul ăsta scade mereu, iar cei asemenea Stăpânilor-Constructori devin o rasă condamnată la extincție.

-Nu fi prea pesimist, rânji celălalt și își vârî degetul arătător în ochiul stâng. Apăsă puternic, până când în cabină se auzi un clic, apoi extraterestrul prinse să se transforme, lăsînd părțile metalice ale exoscheletului să iasă la suprafață. Apa ne distruge structura, dar făpturile alea sunt niște delicioase conserve organice de energie psihică. A meritat să înfruntăm riscul de a rugini puțin în vizita asta! Peste 1000 de Cicli pot să coboare aici cei de la Generarea Aridității și casa Stăpânilor e gata. Încotro ne îndreptăm?

De atunci, Casa Albă a căzut în paragină, iar orașele s-au pustiit, treptat, apa devenind un element tot mai rar.

Dodo NIȚĂ
Kiss FERENC

BD-UL SF-UL ȘI LUMEA LARGĂ

Lucru mai puțin cunoscut la noi, chiar și în epoca în care relațiile româno-maghiare "de tip socialist" erau destul de strânse prin prisma aceleeași filozofii marxiste, "C.P.Ș.F." ajunsese să fie publicată și în limba vecinilor noștri (evident că în țara noastră).

Așa a pătruns și în Ungaria, unde graficianul SEBOK IMRE și scenaristul HORVATH TIBOK, inspirați de nuvela Mayei Niculescu, "Prizonieri printre giganți", au adaptat-o într-o bandă desenată, intitulată "Yahuarhuaca", bandă publicată în anii '60, într-un ziar budapestan, sub formă de serial cotidian.

49
TUDOMÁNYOS-FANTASZTIKUS ELBESZÉLÉSEK
MAYA NICULESCU
Úttalan utakon
A
ŞTIINŢA ŞI TEHNICĂ
FOLYÓIRAT KIADÁSA

Dodo NIȚĂ

CPSF ŞI BD

De la începutul anilor '60 şi până astăzi în țara noastră a existat o adevărată simbioză între literatura SF şi banda desenată. SF-ul a înflăcărat imaginația graficienilor şi i-a inspirat, aceştia ilustrînd-o cu mare plăcere, mai ales într-o perioadă în care literatura SF rămăsese una dintre puținele căi de "evadare" din cotidianul cenuşiu al realității înconjurătoare, nesupusă (uneori) canonului realismului socialist.

Iar Colecția de Povestiri Ştiințifico-Fantastice, fiind "port-drapelul" SF-ului românesc vreme de două decenii, a alimentat din plin, atât în timpul apariției sale şi multă vreme şi după, imaginarul graficienilor români, printre care şi desenatorii BD.

Astfel, pe de o parte, copertele Colecției au fost desenate în majoritate de ilustratori, care erau şi autori de BD: Dumitru Ionescu, Aurel Buiculescu, Nicu Russu, Radu Dulduresco. După reapariția Colecției, sub numele de ANTICIPAȚIA, la începutul anilor '90, arhitectul Walter Riess a semnat zeci de coperți ale acestei reviste, dar şi câteva remarcabile BDSF (pe baza propriilor scenarii).

Dar legătura dintre CPSF şi BD este şi mai pregnant reliefată chiar de adaptările BD, realizate după povestiri şi nuvele apărute în paginile Colecției. Astfel, prima BDSF apărută în România a fost o adaptare a povestirii *Ultimul Val* a lui Ion Hobana, adaptare realizată de Radu Dulduresco şi publicată, în 1958, în revista CRAVATA ROŞIE, cu titlul *Acțiunea Marea Neagră*.

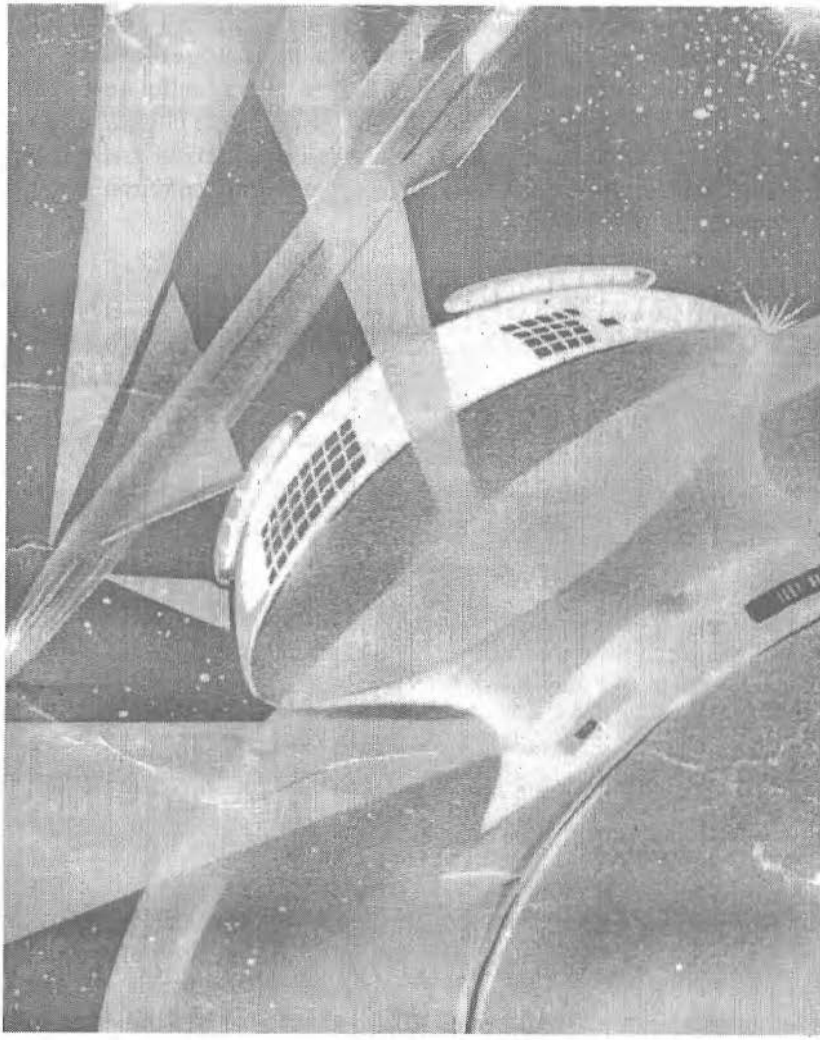
Radu Dulduresco, un mare grafician român, în prezent aproape uitat, a fost cu adevărat pasionat de SF (poate şi datorită faptului că a avut şansa să observe OZN-uri pe cerul capitalei - vezi, în acest sens, volumul OZN - *Trecut, prezent si viitor*, de Aurel Cărăşel şi Dan C. Mihăilescu) şi a mai desenat şi alte adaptări BD ale unor proze apărute în CPSF:

-1961 - *Anul 41042*, după romanul lui Sergiu Fărcăşan *O iubire in anul 41042;*

-1964 - *Planeta Mrina în alarmă*, după povestirea cu acelaşi titlu, de Adrian Rogoz.

Ambele BDSF au apărut în revista CRAVATA ROŞIE, ca şi următoarele:

-1966 - *Dispariția batiscafului*, des. Dumitru Ionescu, după o povestire de Leonid Petrescu;

-1967 - *Misterul uzinei suboceanice*, des. Gion Mihail, după povestirea *Uzina submarina în primejdie*, tot de Leonid Petrescu.

Un alt grafician inspirat de CPSF a fost şi Sandu Florea. Astfel, în 1973, el publica la editura STADION primul album BDSF din România, *Galbar*, adaptare a povestirii cu acelaşi titlu, de Ovidiu Şurianu. Tot el mai semneaza în almanaul ANTICIPAŢIA alte două adaptări ale unor povestiri din Colecţie:

-1983 - *Planeta fără pterodactili*, după Marcel Luca;

-1985 - *Cetatea Morţilor*, după Vladimir Colin.

De altfel, Sandu Florea, urmîndu-şi visul, a plecat din România în 1991 şi, stabilit la New York, desenează pentru cele mai mari edituri BD americane (MARVEL, DC COMICS, DARK HOUSE) aventurile unor super-eroi, de-acum mitici, precum Conan, Spiderman, Buffy, Blade, Elektra şi mai ales X-Men.

În mai 2005, el se "întoarce" în ţară, prin intermediul revistei sale CARUSEL, în care publică, alături de propriile-i creaţii, BDSF realizate de cei mai talentaţi artişti americani şi români.

Şi, astfel, bucla s-a închis!

VIITORUL A ÎNCEPUT IERI

H.T.F.

Senatorii verzi din cele 11.245 de state ale Cartelului Louisiana au votat pentru a treia oară consecutiv împotriva decretului de lege care propunea menţinerea statutului de *fiinţă exotică de companie* pentru femeile albe de pe teritoriul Confederaţiei. Reamintim abonaţilor noştri că această poziţie socială a fost propusă şi adoptată de Versiunea Ariană a Verzilor în anul 2423, când VAV a ajuns la putere, sub conducerea satrapului Antigon al XVI-lea, hotărînd desfiinţarea rămăşiţelor Republicii şi ridicînd la rang de politică de stat înmulţirea umană asexuală asistată genetic.

Dar senatorii verzi de astăzi nu au nici o soluţie în privinţa rolului pe care ar trebui să-l joace ulterior votului femeia albă în cadrul Cartelului şi este de presupus că cele aproximativ 3.000.000 de fiinţe umane care poară această etichetă genetică vor fi declasificate social şi alungate din spaţiul Confederaţiei, neprimind drept de staţionare nici în cele 1.324.556 platforme de lucru spaţiale. Cu siguranţă că votul negativ de astăzi, de altfel predictibil în proproţie de 82% prin Sistemul de progonoză sistemică, va aduga o nouă problemă pe lista nerezolvărilor sociale din ultimele 12 legislaturi. Sistemul nostru de Monitorizare Pasivă a activităţilor politice ale Confederaţiei oferă ca premiu o *copie genetică alterată,* utilizabilă ca suport psihic de transfer, acelui abonat care va oferi cea mai logică soluţie de rezolare a acestei probleme. Asigurăm protejarea completă a identităţii.

STAR WARS™

Ameninţarea Fantomei – Ep. I
Planeta Adormită
Moştenitorul Imperiului
Asaltul Forţei Întunecate
Ultima Poruncă
Ochiul Minţii
Umbrele Imperiului
Capcana Paradisului
Gambitul Hutt
Zorii Rebeliunii
Darth Maul - Vânătorul din umbră
Apropierea Furtunii
Atacul Clonelor – Ep. II
La răscruce
Labirintul răului
Răzbunarea Sith

AVENTURĂ DINCOLO DE FILM!

www.amaltea.ro/starwars